

ΑΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

**ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΓΙΑ
ΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ**

**Επόπτης Καθηγητής
Βασ. Παγγούσης**

**Από την
Αντ. Παστουρματζή**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	
Πλεονεκτήματα.....	12
Μειονεκτήματα.....	14
Διαδικασία Ίδρυσης Ατομικής Επιχείρησης	
Α. Διαδικασία Ίδρυσης.....	15
Β. Δικαιολογητικά.....	17
Γ. Ολοκλήρωση Εγγραφής.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	
ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	
Α. Η Συνεκτίμηση Οικονομικών και Νομικών Κριτηρίων στην Επιλογή του Κατάλληλου Εταιρικού Τύπου.....	20
Β. Οι Εταιρικοί Τύποι.....	21
ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	
Α. Εταιρικός Τύπος και Χαρακτηριστικά της Ο.Ε.....	22
Β. Έννοια.....	23
Γ. Προσωπικότητα Ο.Ε.....	23
Δ. Απεριόριστη Ευθύνη Εταίρων.....	24
Ε. Εμπορική Ιδιότητα Εταιρίας και Εταίρων.....	25
ΣΤ. Σύσταση.....	26
Ζ. Φορολογία Εισοδήματος Ο.Ε.....	28
Η. Λύση και Εκκαθάριση της Ο.Ε.....	28
ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	
ΑΠΛΗ ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	
Α. Έννοια της Ετερόρρυθμης Εταιρίας.....	30
Β. Ομόρρυθμοι Εταίροι.....	30
Γ. Ετερόρρυθμοι Εταίροι.....	30
Δ. Δικαιώματα και Υποχρεώσεις Ετερόρρυθμου Εταίρου.....	31
ΑΠΛΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΜΕΤΟΧΕΣ ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ.....	32
Α. Εταιρική Επωνυμία.....	33
Β. Εταιρικές Εισφορές.....	33
Γ. Σύσταση Ετερόρρυθμης Εταιρίας.....	34
Δ. Φορολογία Εισοδήματος Ε.Ε.....	36
Ε. Λύση Ετερόρρυθμης Εταιρίας.....	36
ΣΤ. Συνέχιση Ε.Ε. με τους Κληρονόμους Θανόντος Εταίρου.....	37

ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Α. ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ (Ε.Π.Ε.)	
Εμπορική Ιδιότητα.....	38
Ορισμός και Χαρακτηριστικά της Ε.Π.Ε.....	38
Β. ΕΝΝΟΙΑ - ΕΠΩΝΥΜΙΑ – ΣΚΟΠΟΣ	
Έννοια της Ε.Π.Ε. – Περιορισμένη Ευθύνη των Μελών της.....	39
Τα Εταιρικά Μέρη της Ε.Π.Ε.....	40
Ο Σκοπός της Ε.Π.Ε.....	41
Έδρα της Ε.Π.Ε.....	41
Γ. ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΑΙ ΕΙΣΦΟΡΕΣ	
Εταιρικό Κεφάλαιο.....	43
Εταιρική Μεριδα και Εταιρικό Κεφάλαιο.....	43
Δ. ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ.....	44
Ε. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ Ε.Π.Ε.....	46
ΣΤ. ΛΥΣΗ Ε.Π.Ε.....	46

ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Α. ΓΕΝΙΚΑ.....	47
Β. ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ Α.Ε.....	48
Γ. ΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ.....	49
Δ. ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ.....	49
Ε. ΙΔΡΥΣΗ Α.Ε.	
Προϋποθέσεις Ίδρυσης.....	50
Βασικά Χαρακτηριστικά.....	50
ΣΤ. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ	
Σύνταξη Σχεδίου Καταστατικού.....	51
Προέγκριση Επωνυμίας.....	52
Δικηγορικός Σύλλογος.....	52
Συμβολαιογράφος.....	53
Επιμελητήριο.....	53
ΦΑΕΕ/ΦΑΒΕ (Καταβολή ΦΣΚ).....	54
ΔΟΥ (οποιαδήποτε).....	54
Εθνική Τράπεζα.....	54
Νομαρχία ή Γενική Γραμματεία Εμπορίου.....	55
Εθνικό Τυπογραφείο.....	57
Επιμελητήριο.....	57
ΦΑΕΕ/ΦΑΒΕ.....	57
Φορολογία Κερδών Α.Ε. – Φόρος Εισοδήματος.....	58
Λύση της Ανώνυμης Εταιρίας.....	60
Νέος Νόμος 3604/2007.....	60

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΜΕΤΑΤΡΟΠΕΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ (ΟΕ, ΕΕ) ΣΕ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ισχύουσα Εμπορική Νομοθεσία.....	62
Προϋποθέσεις και Διατυπώσεις για την Πραγματοποίηση της Μετατροπής.....	63
Συνέπειες της Μετατροπής Προσωπικής Εταιρίας σε Ανώνυμη.....	65
Απαλλαγή από Φορολογικές Επιβαρύνσεις.....	65
Δεν Απαιτείται Διενέργεια Απογραφής και Σύνταξης Ισολογισμού της Μετατρεπόμενης Εταιρίας Κατά την Ημερομηνία Επέλευσης της Μετατροπής – Φορολογία Κερδών της Μεταβατικής Περιόδου.....	66

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ (ΟΕ, ΕΕ) ΣΕ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Ισχύουσα Εμπορική Νομοθεσία.....	69
Προϋποθέσεις και Διατυπώσεις για την Πραγματοποίηση της Μετατροπής.....	70
Απαλλαγές από Φορολογικές Επιβαρύνσεις.....	71

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΣΕ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Ισχύουσα Εμπορική Νομοθεσία.....	72
Προϋποθέσεις και Διατυπώσεις για την Πραγματοποίηση της Μετατροπής.....	72
Απαλλαγές από Φορολογικές Επιβαρύνσεις.....	74

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΕ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Η Ακολουθητέα Διαδικασία Συνοπτικά.....	75
Ανάλυση των Προαναφερόμενων Διαδικασιών	
Α. Σύνταξη Ισολογισμού της Μετατρεπόμενης επιχείρησης.....	76
Β. Συγκρότηση της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων του Νόμου 2190/1920.....	77
Γ. Έκθεση Εκτιμήσεως της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 του Νόμου 2190/1920.....	77
Δ. Συμβολαιογραφικό Έγγραφο Συστάσεως Ανώνυμης Εταιρίας δια Μετατροπής Ατομικής Επιχείρησης.....	78
Ε. Υποβολή στη Νομαρχία του Συστατικού Συμβολαίου της Ανώνυμης Εταιρίας.....	78
ΣΤ. Καταβολή Φόρου Συγκέντρωσης Κεφαλαίου 1% επί του Κεφαλαίου της Ανώνυμης Εταιρίας.....	78

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΣΕ ΑΛΛΟ ΤΥΠΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.....

80	
ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΕ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ.....	82
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	83

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....84

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που αντιμετωπίζει ένας υποψήφιος επιχειρηματίας είναι η επιλογή του τρόπου με τον οποίο θα οργανώσει την προώθηση των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών του. Στα πλαίσια αυτά, ο υποψήφιος επιχειρηματίας καλείται να επιλέξει την πλέον ενδεδειγμένη νομική μορφή για την άσκηση της εμπορικής δραστηριότητας που σχεδιάζει να αναπτύξει.

Η επιχειρηματικότητα εκδηλώνεται με την ατομική ή με τη συλλογική μορφή, χωρίς αυτό να συνεπάγεται ένδειξη μεγέθους. Μπορεί να υπάρχουν μεγάλες ατομικές επιχειρήσεις όπως και μικρές μετοχικές επιχειρήσεις. Ούτε ο βαθμός επιχειρηματικής επιτυχίας είναι συνάρτηση της μορφής της επιχείρησης.

Η επιλογή αυτή, όταν δεν είναι αυτονόητη, είτε επειδή ο νόμος το επιβάλλει, είτε το εύρος των υπό επένδυση κεφαλαίων, είτε οι υπό ανάπτυξη επιλεγμένες δραστηριότητες, είναι κάποιες φορές ένα ιδιαίτερα σημαντικό αλλά και πολύπλοκο ζήτημα, που απαιτεί εμπειριστατωμένη έρευνα και μελέτη από τον νομικό και τον φοροτεχνικό σύμβουλο.

Δεν είναι λίγες οι φορές που ο επιχειρηματίας δυσκολεύεται να οδηγηθεί στη σωστή απόφαση ή που μετά τους πρώτους μήνες λειτουργίας της επιχείρησης του αντιλαμβάνεται ότι η επιχείρηση του δεν έχει την αρμόζουσα νομική μορφή και ψάχνει διεξόδους.

Η νομική μορφή μιας επιχείρησης είναι το νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο η επιχείρηση πραγματοποιεί της συναλλαγές της και αποτελεί μία πολύ σημαντική παράμετρο για την επιτυχία της πορεία και η επιλογή της θα πρέπει να αποτελεί αντικείμενο ενδελεχούς διερεύνησης λόγω των νομικών και φορολογικών αποτελεσμάτων που αυτή συνεπάγεται.

Κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης των εναλλακτικών νομικών μορφών που επιτρέπονται από την ελληνική νομοθεσία εκτός από τις νομικές και φορολογικές συνέπειες θα πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν και ένα ακόμη σύνολο παραγόντων όπως ο τομέας στον οποίο θα δραστηριοποιηθεί η επιχείρηση, η τυχόν επαγγελματική εμπειρία του επιχειρηματία στον τομέα δραστηριοποίησης, οι οικονομικές του δυνατότητες, το μέγεθος του επιχειρηματικού κινδύνου τον οποίο πρόκειται να αναλάβει, το ύψος

της παρουσίας που θα θέσει στον επιχειρηματικό κίνδυνο, το κόστος σύστασης και λειτουργίας, ο βαθμός ευθύνης του ως προς την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που θα προκύψουν κατά την άσκηση της επαγγελματικής του δραστηριότητας, το φορολογικό καθεστώς, αν τα πρόσωπα που πιθανότατα θα συμμετέχουν θα ενεργούν ως επιχειρηματίες ή ως επενδυτές, η δυνατότητα απεμπλοκής από την συμμετοχή / επένδυση καθώς και οι ειδικότερες συνθήκες που επικρατούν στον τομέα που πρόκειται να δραστηριοποιηθεί.

Με γνώμονα τα παραπάνω δεδομένα, ο υποψήφιος επιχειρηματίας καλείται, εκ των πραγμάτων, να επιλέξει αν η επιχειρηματική του δραστηριότητα θα έχει τη μορφή ατομικής ή εταιρικής επιχείρησης. Ειδικότερα αν θα ασκήσει την εμπορική του δραστηριότητα μεμονωμένα με τη μορφή ατομικής επιχείρησης ή από κοινού με άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα σχηματίζοντας, σύμφωνα πάντοτε με τις ειδικότερες προϋποθέσεις του νόμου, μία ένωση προσώπων ιδιωτικού δικαίου, οπότε το σχήμα αυτό θα έχει το χαρακτήρα μίας εταιρικής επιχείρησης.

Η ειδοποιός διαφορά μεταξύ ατομικής επιχείρησης και εταιρικής επιχείρησης συνίσταται στο ότι στην πρώτη περίπτωση ο επιχειρηματίας μεριμνά ατομικά και μεμονωμένα για την οργάνωση της επιχείρησης του διακινδυνεύοντας την ατομική του περιουσία και ευθυνόμενος για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του από την επιχειρηματική του δράση με ολόκληρη την ατομική του περιουσία. Διαφορετικά τίθεται το ζήτημα στην περίπτωση επιλογής μίας εταιρικής επιχείρησης, όπου οι συνεταίροι αφενός συμμετέχουν με ένα ποσοστό της περιουσίας τους, που τίθεται για την επίτευξη του εταιρικού τους σκοπού δημιουργώντας το εταιρικό κεφάλαιο και αφετέρου περιορίζουν την ευθύνη τους, περισσότερο ή λιγότερο ανάλογα με τον ειδικότερο εταιρικό τύπο που θα επιλέξουν.

Μολονότι οι κλασικοί διαχωρισμοί μεταξύ ατομικών και συλλογικών μορφών επιχειρήσεων ή μεταξύ προσωπικών και κεφαλαιουχικών εταιριών, παρουσιάζουν ακόμη ενδιαφέρον από πλευράς νομικής και φορολογικής, η νομοθεσία παρέχει σημαντικές δυνατότητες στον σύγχρονο επιχειρηματία να διαμορφώσει την επιχείρησή του κατά τον πλέον πρόσφορο για τους σκοπούς του τρόπο απομακρυνόμενος από τα παραδοσιακά μοντέλα επιχειρηματικότητας (διατηρώντας βεβαίως την βασική δομή οργάνωσης που προβλέπεται από τον νόμο). Ο νομικός ή/και φορολογικός σχεδιασμός είναι πολύτιμα εργαλεία για την χάραξη των επιχειρησιακών στρατηγικών.

Για τη διαφοροποίηση μεταξύ των νομικών μορφών επιχειρήσεων από νομική άποψη κρίσιμα στοιχεία είναι η κρατική εποπτεία, ο χρόνος – διαδικασία – οι διατυπώσεις σύστασης, η τροποποίηση του καταστατικού, ο αριθμός των συμμετεχόντων, το εταιρικό κεφάλαιο, τα όργανα – οι αρμοδιότητες – η λήψη αποφάσεων, η διανομή των κερδών, η ευθύνη, η μεταβίβαση της συμμετοχής (εν ζωή και αιτία θανάτου), το διοικητικό κόστος (δημοσιεύσεις, ελεγκτές κλπ.), και η λύση της εταιρείας.

Από φορολογική άποψη κρίσιμα στοιχεία είναι η τήρηση βιβλίων και στοιχείων του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (Κ.Β.Σ.) και η φορολογία εισοδήματος (οι συντελεστές φορολογίας, οι εκπεστέες δαπάνες κλπ.).

Στην ελληνική νομοθεσία αναφέρονται οι ακόλουθοι τύποι εταιριών:

1. Ανώνυμη εταιρία (άρθρα 19, 29 – 37, 40, 45 Εμπορικού Νόμου, ο Κωδικοποιημένος Νόμος 2190/1920 «περί ανωνύμων εταιριών» και διάφοροι άλλοι νόμοι που αναφέρονται και σε ορισμένες κατηγορίες ανωνύμων εταιριών, όπως ο Ν.5076/31 «περί τραπεζικών Α.Ε.», το Ν.Δ.608/70 «περί εταιριών επενδύσεων – χαρτοφυλακίου και αμοιβαίων κεφαλαίων κλπ.).
2. Ομόρρυθμη εταιρία (άρθρα 20 επ. Εμπορικού Νόμου).
3. Ετερόρρυθμη εταιρία (άρθρα 20 επ. Εμπορικού Νόμου).
4. Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης (Ν.3190/1955).

Τους παραπάνω τύπους εταιριών τους διακρίνουμε σε δύο μεγάλες κατηγορίες, τις προσωπικές εταιρίες και τις κεφαλαιουχικές εταιρίες.

Στις προσωπικές εμπορικές εταιρίες δύο ή περισσότερα φυσικά πρόσωπα ενώνουν τις δυνάμεις τους σε μια συνδυασμένη προσπάθεια για την επίτευξη του καλύτερου δυνατού οικονομικού αποτελέσματος. Οι προσωπικές εταιρίες (ομόρρυθμες, ετερόρρυθμες) είναι κατ' ανάγκη ολιγομελείς γιατί στηρίζονται στην αρχή της απόλυτης εμπιστοσύνης μεταξύ των εταίρων. Δεν προβλέπεται από την νομοθεσία ελάχιστο όριο του εταιρικού κεφαλαίου, η δε αποτίμηση των περιουσιακών της στοιχείων γίνεται με ομόφωνη απόφαση των εταίρων.

Το προσωποπαγές στοιχείο κυριαρχεί στη ζωή και τη λειτουργία των προσωπικών εταιριών ανεξάρτητα από το ύψος της συμμετοχής κάθε εταίρου στο εταιρικό κεφάλαιο. Αμιγώς προσωπική εταιρία είναι μόνο η

ομόρρυθμη εταιρία. Επίσης η ετερόρρυθμη εταιρία έχει όμοια χαρακτηριστικά με την ομόρρυθμη εταιρία με μόνη διαφορά οι ετερόρρυθμοι εταίροι ευθύνονται μέχρι του ποσού εισφοράς τους στο κεφάλαιο.

Για όλους αυτούς τους λόγους, τα μέλη των προσωπικών εταιριών περιορίζονται σε μικρούς αριθμούς και μεταξύ προσώπων συνδεδεμένων μεταξύ τους με δεσμούς εμπιστοσύνης, φιλίας και συνηθέστατα συγγενείας.

Η νομοθεσία που διέπει τις προσωπικές εμπορικές εταιρίες βασίζεται στα σχετικά με τις ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρίες άρθρα του Εμπορικού Νόμου (άρθρα 18-28,38,39,41-44,46-50 κλπ.). συμπληρωματικά εφαρμόζονται στις προσωπικές εμπορικές εταιρίες και οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα περί εταιριών (άρθρα 741-784). Καθότι πολλά θέματα (όπως η λύση και η εκκαθάριση της εταιρίας) ρυθμίζονται αποκλειστικά απ' αυτές, αφού σε κανένα άλλο νομοθέτημα δεν υπάρχουν.

Στις κεφαλαιουχικές εταιρίες δύο ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα συνεταιρίζονται για την επίτευξη του καλύτερου δυνατού οικονομικού αποτελέσματος. Η σχέση μεταξύ των εταίρων εκφράζεται από το κεφάλαιο που έχει εισφέρει έκαστος από αυτούς στην εταιρία είτε σε χρήμα είτε σε είδος και δεν αναγνωρίζεται η προσωπική εργασία. Τα πρόσωπα των εταίρων μιας κεφαλαιουχικής εταιρίας δεν φέρουν καμία ευθύνη εκτός από αυτές που προβλέπονται από την νομοθεσία και το καταστατικό. Υπάρχει διαχωρισμός μεταξύ της προσωπικής και της εταιρικής περιουσίας που είναι ουσιαστικά εγγύηση για τους πιστωτές της. Η νομοθεσία ορίζει ελάχιστο όριο στο ύψος του εταιρικού κεφαλαίου, η δε αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας γίνεται αποκλειστικά από την επιτροπή του άρθρου 9 του Κ.Ν.2190/20.

Οι κεφαλαιουχικές εταιρίες είναι εμπορικές από την ίδρυσή τους ανεξάρτητα από το αν ασκούν εμπορική δραστηριότητα. Αμιγώς κεφαλαιουχική εταιρία είναι η ανώνυμη εταιρία.

Στις εταιρίες με νομική προσωπικότητα κατατάσσονται η ομόρρυθμη εταιρία, η ετερόρρυθμη εταιρία, η εταιρία περιορισμένης ευθύνης και η

ανώνυμη εταιρία. Οι σχέσεις μεταξύ των εταίρων όσο και μεταξύ της εταιρίας και τρίτων περιγράφονται αναλυτικά στο καταστατικό το οποίο είναι δημόσιο έγγραφο.

Καθένας από τους παραπάνω τύπους εταιριών παρουσιάζει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα τα οποία πρέπει να εξεταστούν σύμφωνα με τους επιδιωκόμενους σκοπούς, τα διατιθέμενα μέσα και τις σχέσεις που συνδέουν τα φυσικά πρόσωπα. Από τα κριτήρια αυτά θα προκύψει η επιλογή του κατάλληλου τύπου εταιρίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Ενόψει των νέων μορφών επιχειρηματικής δράσης που έχουν εμφανιστεί στις σύγχρονες συναλλαγές, έχει υποστηριχθεί η άποψη ότι το εταιρικό δίκαιο, ως ο κλάδος δικαίου που ρυθμίζει το βίο των εμπορικών εταιριών, πρέπει να αντικατασταθεί από το δίκαιο των επιχειρήσεων, ώστε εκτός Από τις ενώσεις προσώπων να περιλαμβάνονται και οι οργανώσεις σκοπού, δηλαδή το οργανωμένο σύνολο περιουσίας και τεχνογνωσίας, ως φορέας των δικών του δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, το οποίο έχει τεθεί προς διαρκή εξυπηρέτηση συγκεκριμένου εμπορικού σκοπού. Έτσι, κατά την άποψη αυτή εκτός Από τις εταιρίες το δίκαιο των επιχειρήσεων θα περιλαμβάνει και οργανισμούς που είναι ανεξάρτητοι Από τον φορέα τους, τον επιχειρηματία, υπάρχουν πέρα Από το φορέα τους, ακολουθούν αυτόνομη πορεία στο κοινωνικό και ιδίως οικονομικό περιβάλλον και στους οποίους θα μπορούν να επιβληθούν κοινωνικές και οικονομικές δεσμεύσεις, όπως π.χ. δεσμεύσεις που αφορούν στην προστασία των καταναλωτών κατά το Ν.2251/1994, του περιβάλλοντος ή στη συμμετοχή των εργαζομένων στην επιχείρηση.

Ωστόσο, η άποψη αυτή δεν έχει μέχρι σήμερα γίνει αποδεκτή, παρά το γεγονός ότι έχει γίνει νομοθετικά μία προσέγγιση προς την κατεύθυνση με την εισαγωγή της διάταξης του άρθρου 43α του νόμου 3190/1955. το άρθρο αυτό προβλέπει την ίδρυση μίας μονοπρόσωπης εταιρίας περιορισμένης ευθύνης, η οποία αποτελείται από ένα μόνο φυσικό ή νομικό πρόσωπο, τον μοναδικό της εταίρο, ο οποίος ασκεί ατομικά αλλά στο όνομα της εταιρίας αυτής όλες τις εξουσίες διαχείρισης και εκπροσώπησής της. Το κεφάλαιο της εταιρίας αυτής σχηματίζεται από την σε χρήμα ή κατά ένα μέρος του και Από την σε είδος εισφορά του μοναδικού εταίρου της, ο οποίος θέτει στον επιχειρηματικό κίνδυνο μόνον το κεφάλαιο που έχει καταβάλει ως εισφορά στην εταιρία αυτή. Αντίστοιχα, η ευθύνη του μοναδικού της εταίρου περιορίζεται μόνον στην καταβολή της εισφοράς του, με συνέπεια η ατομική του περιουσία να μην υπόκειται στον επιχειρηματικό κίνδυνο, διότι διακρίνεται Από την εταιρική περιουσία της εταιρίας που σχηματίστηκε Από την εισφορά του μοναδικού εταίρου.

Η ατομική επιχείρηση είναι ιδεώδης μορφή για μικρού ή και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις, για επιχειρήσεις όπου η προσωπική εργασία ή επίβλεψη είναι βασικό εργαλείο ανάπτυξης και επιβίωσης, όπου η φύση της δραστηριότητας δεν απαιτεί διοικητική κλιμάκωση και στελέχωση (π.χ. αγροτικές, βιοτεχνικές, εμπορικές επιχειρήσεις). Δεν απαιτείται συγκεκριμένο κεφάλαιο, έχει σχεδόν μηδενικά έξοδα σύστασης χωρίς νομικές διαδικασίες και μπορεί να έχει τα λιγότερα δυνατά έξοδα λειτουργίας, με ανάλογες βέβαια δυνατότητες αναπτύξεως της στην αγορά. Ως προς την επιλογή άσκησης της επαγγελματικής δραστηριότητας ενός υποψήφιου επιχειρηματικά με τη μορφή ατομικής επιχείρησης εμφανίζονται ορισμένα πλεονεκτήματα, όπως και συγκεκριμένα μειονεκτήματα τα οποία πρέπει να ληφθούν υπόψη.

Πλεονεκτήματα

1. Η ευέλικτη μορφή και η απλότητα σύστασης μίας ατομικής επιχείρησης, με την έννοια ότι δεν απαιτούνται Από το νόμο ιδιαίτερες προϋποθέσεις για τη σύσταση μίας ατομικής επιχείρησης. Έτσι, αρκεί η μίσθωση ενός επαγγελματικού χώρου που θα καλύπτει τις βασικές ανάγκες της υπό σύσταση ατομικής του επιχείρησης. Για την μίσθωση του επαγγελματικού χώρου, όπου θα στεγαστεί ο νέος επιχειρηματίας, καταρχήν απαιτείται η σύνταξη ενός μισθωτηρίου συμβολαίου, το οποίο έχει τη μορφή Ιδιωτικού Συμφωνητικού και αναγράφει εκτός Από τα συμβαλλόμενα μέρη (εκμισθωτή – ιδιοκτήτη και μισθωτή – ενοικιαστή) και τις διευθύνσεις τους, τη διάρκεια της μίσθωσης, το μηνιαίο μίσθωμα (ενοίκιο) και τις συμφωνημένες αναπροσαρμογές του, το ποσό της εγγύησης που καταβλήθηκε στον εκμισθωτή, τη συμφωνημένη χρήση του μίσθιου (καταστήματος ή γραφείου) Από το νέο επιχειρηματία και τους λοιπούς όρους που αφορούν στις σχέσεις μεταξύ των μερών (υποχρέωση καταβολής χαρτοσήμου και λοιπών τελών κλπ).

Το μισθωτήριο συμβόλαιο συντάσσεται σε τρία αντίγραφα, ένα για κάθε συμβαλλόμενο και ένα για να κατατεθεί στην αρμόδια Οικονομική Εφορεία. Το μισθωτήριο συμβόλαιο, με επιμέλεια ενός Από τα συμβαλλόμενα μέρη, θεωρείται Από την αρμόδια Οικονομική Εφορεία (Δ.Ο.Υ.) μέσα σε τριάντα ημέρες Από την υπογραφή του και τα μέρη λαμβάνουν Από ένα αντίγραφο του νόμιμα θεωρημένο.

Στη συνέχεια, ο υποψήφιος επιχειρηματίας που έχει ήδη εγγραφεί στο αρμόδιο Επιμελητήριο, κάνει αίτηση στην αρμόδια Οικονομική Εφορεία, όπου δηλαδή βρίσκεται η επαγγελματική του εγκατάσταση και αποδεικνύεται Από απλό αντίγραφο του μισθωτηρίου συμβολαίου του, για την έναρξη επαγγέλματος και την έκδοση Αριθμού Φορολογικού Μητρώου. Παράλληλα ο νέος επιχειρηματίας σφραγίζει με την σφραγίδα του και αριθμεί τα Επαγγελματικά του Βιβλία και Στοιχεία σύμφωνα με τον Κ.Β.Σ. (Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων), τα οποία συνήθως είναι, κατ' ελάχιστον, το Βιβλίο Εσόδων και Εξόδων, το Βιβλίο (μπλοκ) Αποδείξεων Παροχής Υπηρεσιών και τα Τιμολόγια Πώλησης. Τα βιβλία αυτά προσκομίζει στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. προς Θεώρηση.

Η ατομική επιχείρηση παύει είτε οποτεδήποτε με απόφαση του φυσικού προσώπου φορέα της, είτε με το θάνατό του καθώς επίσης και σε περίπτωση κήρυξης του σε πτώχευση, ή θέσης του σε δικαστική αντίληψη. Σε περίπτωση παύσης λόγω ατομικής πρωτοβουλίας υποβάλλεται στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. δήλωση διακοπής ή οριστικής παύσης εργασιών, ενώ σε περίπτωση θανάτου τη δήλωση αυτή υποβάλλουν οι κληρονόμοι. Για τη συνέχιση της ίδιας επιχειρηματικής δραστηριότητας θα πρέπει ο/οι κληρονόμος/οι να πληρούν τις προϋποθέσεις για τη σύσταση ατομικής επιχείρησης καθώς και να υποβάλλουν στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. το συντομότερο δυνατό δήλωση έναρξης εργασιών στο όνομά τους.

2. Η ανάπτυξη και η εξέλιξη μίας ατομικής επιχείρησης βασίζεται αποκλειστικά στις ικανότητες του φορέα της επιχείρησης (επιχειρηματία). Έτσι, κάθε ατομική επιχείρηση εξαρτάται άμεσα Από τις γνώσεις και τις δεξιότητες του φορέα της, χωρίς να απαιτείται κατ' αρχήν δέσμευση σημαντικών κεφαλαίων Από μέρους του φορέα της για την έναρξή της. Επομένως, η πορεία και η εξέλιξη της ατομικής επιχείρησης εμφανίζεται συνυφασμένη με την συνέπεια, την κατάρτιση και το είδος των υπηρεσιών που παρέχει κάθε επιχειρηματίας στους πελάτες του.

Μειονεκτήματα

Ως προς τα μειονεκτήματα που εμφανίζονται Από την άσκηση μίας ατομικής επιχείρησης, αυτά μπορεί να συνοψισθούν στα εξής:

1. **Η ανεπάρκεια μίας ατομικής επιχείρησης.** Η άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας με τη μορφή ατομικής επιχείρησης κρίνεται σήμερα, Από πολλές απόψεις, ως ανεπαρκής για να δώσει σε μία επιχείρηση τις διαστάσεις εκείνες που επιβάλλουν οι σύγχρονες οικονομικές συνθήκες, ιδίως στα πλαίσια του ανταγωνισμού που επιτάσσει την ύπαρξη τεχνογνωσίας και υποδομής, όπως και την παροχή υπηρεσιών υψηλών προδιαγραφών με το χαμηλότερο δυνατό κόστος για τον τελικό αποδέκτη τους.

2. **Οι περιορισμένες δυνατότητες της Από οικονομική άποψη.** Μια ατομική επιχείρηση, εκ της φύσεώς της, έχει Από οικονομική άποψη πολύ περιορισμένες δυνατότητες αφενός ανταγωνισμού και αφετέρου επεκτάσεως της κατά χώρο και κατά μέγεθος.

3. **Οι περιορισμένες δυνατότητες χρηματοδότησης της.** Η ατομική επιχείρηση υστερεί Από άποψη χρηματοδότησεως, διότι δεν έχει αυτοτελή οικονομική οντότητα σε σχέση με τον επιχειρηματία που την ασκεί. Έτσι, τα κεφάλαια μίας ατομικής επιχείρησης είναι κεφάλαια του ίδιου του επιχειρηματία και, ως εκ τούτου, υπόκεινται πλήρως στη διάθεση του, αλλά και στους κινδύνους της χρηματοδοτικής του ικανότητας. Συνεπώς, τυχόν μη δυνατότητα εξυπηρέτησης των ατομικών δανείων του επιχειρηματία μπορεί να θέσει σε κίνδυνο όχι μόνο την πορεία, αλλά και την εξέλιξη, όπως και την ίδια τη βιωσιμότητα της ατομικής επιχείρησης, η οποία μπορεί να εμφανίζει μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης,

4. **Η έλλειψη επαρκών εγγυήσεων έναντι τρίτων.** Η ατομική επιχείρηση δεν είναι σε θέση να παρέχει επαρκείς εγγυήσεις για την χρηματοδότηση της Από τρίτους (π.χ. Τραπεζικές Ανώνυμες Εταιρίες), διότι εξαρτάται άμεσα Από την οικονομική θέση του φορέα της (επιχειρηματία).

5. Η πλήρης σύνδεση της με την προσωπική κατάσταση του φορέα της. Τέλος, σημαντικό μειονέκτημα αποτελεί και το γεγονός ότι η ατομική επιχείρηση συνδέεται πλήρως με τον φορέα της, δηλαδή το φυσικό πρόσωπο του επιχειρηματία. Η σύνδεση αυτή, Από νομικής απόψεως, μπορεί να εμφανίσει δυσμενείς συνέπειες στην περαιτέρω εξέλιξη της ατομικής επιχείρησης για τους εξής λόγους: Πρώτον η διάρκεια της ατομικής επιχείρησης εξαρτάται Από την βούληση και τις προσωπικές τυχόν περιπέτειες της ζωής του φορέα της. Δεύτερον η άσκηση μίας ατομικής επιχείρησης συνεπάγεται βαριά ευθύνη για τον ίδιο τον φορέα της, ο οποίος δεν μπορεί να θέσει μόνον ένα συγκεκριμένο τμήμα της ατομικής του περιουσίας στον επιχειρηματικό κίνδυνο. Έτσι, ο επιχειρηματίας ευθύνεται με ολόκληρη την περιουσία του για την κάλυψη των ζημιών ου θα προκύψουν είτε Από τις ατομικές του υποχρεώσεις (ατομικές δαπάνες κλπ), είτε Από την άσκηση της επιχειρηματικής του δραστηριότητας (οικονομικές και άλλες υποχρεώσεις προς τους πελάτες και τους προμηθευτές του).

Διαδικασία Ίδρυσης Ατομικής Επιχείρησης

A. Διαδικασία Ίδρυσης

Για να ιδρυθεί μία «Εμπορικής Δραστηριότητας» Ατομική Επιχείρηση θα πρέπει:

1. Να υπάρχει ή να εξευρεθεί ο ΧΩΡΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ της.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Η ύπαρξη επαγγελματικής εγκατάστασης αποδεικνύεται, είτε με συμβόλαιο ιδιοκτησίας ακινήτου, είτε με μισθωτήριο, είτε με παραχωρητήριο.

2. Να γίνει ΑΣΦΑΛΙΣΗ στο Υποχρεωτικό Ασφαλιστικό Ταμείο, που υπάγεται ο επιχειρηματίας.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Ανάλογα με τη δραστηριότητα της υπό ίδρυσης επιχείρησής σας, θα πρέπει να ασφαλισθείτε στον Ο.Α.Ε.Ε.

3. Να παρθεί Από το οικείο ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ : «Βεβαίωση για το δικαίωμα χρήσης της Επωνυμίας και του Διακριτικού Τίτλου», που προτίθεται να χρησιμοποιήσει στην επιχείρηση του ο επιχειρηματίας.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ :

- a) Η Βεβαίωση εκδίδεται Από το οικείο (ανάλογα με τη δραστηριότητα της επιχείρησης) Επιμελητήριο (Εμπορικό ή Βιομηχανικό ή Βιοτεχνικό ή Επαγγελματικό κλπ) γιατί, σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 1 εδάφιο β Ν. 2081/92: «Οι Δ.Ο.Υ. είναι υποχρεωμένες να μην χορηγούν σε φυσικά πρόσωπα βεβαιώσεις υποβολής δήλωσης έναρξης δραστηριότητας, αν αυτά δεν τους προσκομίσουν βεβαίωση ελέγχου της επωνυμίας και του διακριτικού τίτλου από το οικείο επιμελητήριο».
- b) Για να εκδοθεί από το Επιμελητήριο βεβαίωση για κάποια επωνυμία ή διακριτικό τίτλο, θα πρέπει να διαφέρει κατά τρόπο ευδιάκριτο από άλλες/ους εγγεγραμμένες/ους στα βιβλία (άρθρο 4 παράγραφος 5 Ν.1089/80), γι' αυτό θα πρέπει, να έχει ερευνηθεί (κατά την ίδρυση της επιχείρησης) στο Επιμελητήριο, αν η επωνυμία ή ο διακριτικός τίτλος, που προτίθεται ο επιχειρηματίας να χρησιμοποιήσει, χρησιμοποιούνται ήδη ή έχουν καταχωρισθεί και κατοχυρωθεί από άλλη επιχείρηση.
- c) Έντυπο αιτήσεως, για την χορήγηση της βεβαίωσης, μαζί με σχετικές οδηγίες χορηγούνται από το τμήμα μητρώου του οικείου Επιμελητηρίου.

4. Να παρθεί «ΒΕΒΑΙΩΣΗ Έναρξης Δραστηριότητας» και Α.Φ.Μ. από την αρμόδια Δ.Ο.Υ., στην περιφέρεια της οποίας θα εγκατασταθεί ή υπάγεται η επιχείρηση.

5. Να γίνει εγγραφή στο οικείο ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ (από το οποίο έχει εκδοθεί η κατά την ανωτέρω παράγραφο 3 βεβαίωση), γιατί :

- a) Η εγγραφή στο οικείο Επιμελητήριο είναι υποχρεωτική,
- b) Θα πρέπει να παρθεί «Πιστοποιητικό Εγγραφής και καταβολής ή διακανονίσεως των ετήσιων εισφορών» από το οικείο Επιμελητήριο (το οποίο σύμφωνα με την παρ. 1 εδάφιο α άρθρου 4 του Ν.2081/92, θα χρησιμοποιηθεί στη Δ.Ο.Υ. για τη θεώρηση των βιβλίων και στοιχείων της επιχείρησης).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ :

- I. Τα δικαιολογητικά της εγγραφής αναγράφονται κατωτέρω.
- II. Έντυπο αιτήσεως για την εγγραφή, μαζί με σχετικές οδηγίες, χορηγούνται από το τμήμα μητρώου του Επιμελητηρίου.

6. Να θεωρηθούν ΒΙΒΛΙΑ και ΣΤΟΙΧΕΙΑ του Κ.Β.Σ., από την αρμόδια Δ.Ο.Υ., στην περιφέρεια της οποίας θα εγκατασταθεί ή υπάγεται η επιχείρηση.

7. Να εκδοθεί «ΑΔΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ», που απαιτείται να εκδοθεί για τις περιπτώσεις άσκησης από την επιχείρηση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων.

Β. Δικαιολογητικά

1. ΑΙΤΗΣΗ – ΔΗΛΩΣΗ σε έντυπο, που χορηγείται από το Τμήμα Μητρώου του αντίστοιχου Επιμελητηρίου, υπογεγραμμένη από τον φορέα της επιχείρησης, η οποία συμπληρώνεται με βάση τις οδηγίες που υπάρχουν σ' αυτήν.

2. ΒΕΒΑΙΩΣΗ, που έχει εκδοθεί από την αρμόδια Δ.Ο.Υ., για την επίδοση δήλωσης ΕΝΑΡΞΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ (σε φωτοτυπία).

3. ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ή ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΟ Ε.Ο.Κ. ή ΑΔΕΙΕΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (προκειμένου για αλλοδαπούς από χώρες εκτός Ε.Ο.Κ.), (σε φωτοτυπία).

4. ΕΙΔΙΚΗ ΑΔΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ, που απαιτείται να εκδοθεί, για άσκηση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων.

5. ΣΗΜΕΙΩΝΕΤΑΙ ότι : Η Υπηρεσία, σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να ζητεί και την Υποβολή των κατωτέρω Δικαιολογητικών :

- ΜΙΣΘΩΤΗΡΙΟΥ ή άλλου δικαιολογητικού, ύπαρξης επαγγελματικής εγκατάστασης
- ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ του Κ.Β.Σ.

Γ. Ολοκλήρωση Εγγραφής

Η εγγραφή ολοκληρώνεται, το νωρίτερο, την επομένη ημέρα από την κατάθεση των δικαιολογητικών και αφού :

1. γίνει ο έλεγχος των δικαιολογητικών

2. γίνει η καταχώριση της επωνυμίας και του Διακριτικού Τίτλου της επιχείρησης (στα, υπό το νόμο τηρούμενα βιβλία Επωνυμιών και Διακριτικών Τίτλων)

3. καταβληθούν τα τέλη καταχώρισης στο πρωτόκολλο επωνυμιών (που για τις ατομικές επιχειρήσεις ανέρχονται στο ποσό των 7,34€, πλέον χαρτοσήμου 2,4% υπέρ του Δημοσίου και Ο.Γ.Α.)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Τα ανωτέρω τέλη επωνυμίας καταβάλλονται μόνο από επιχειρήσεις που έχουν ιδρυθεί πριν από τις 12/09/2001

4. εκπληρωθούν οι προς το Επιμελητήριο οφειλόμενες συνδρομές ή διακανονισθούν σε δόσεις (διακανονισμός γίνεται στις περιπτώσεις, που οφείλονται συνδρομές παρελθουσών χρήσεων άνω της 3ετίας και το ποσό ξεπερνά τα 146,74€.

ΣΗΜΕΙΩΝΕΤΑΙ ότι :

1. Οι οικονομικές υποχρεώσεις (συνδρομές) των μελών προς το Επιμελητήριο έχουν καθορισθεί (με βάση την παράγραφο 2 του άρθρου 4 Ν.2081/92) από το Δ.Σ. με την από 20-3-90 απόφαση του και αναπροσαρμόστηκαν με τις από 16-11-95, 20-11-96, 18-05-98, 22-9-99 και 27-11-00 αποφάσεις του.

2. Το Επιμελητήριο εισπράττει (για τα νεοεγγεγραφόμενα μέλη του, που έχουν ιδρυθεί πριν την τελευταία δεκαετία) συνδρομές αναδρομικά για την τελευταία δεκαετία, πλέον της τρεχούσης χρήσεως.

3. Οι συνδρομές των ατομικών επιχειρήσεων έχουν καθορισθεί ως εξής :

- Έτος 1998, 35,22 € πλέον, χαρτοσήμου 2,4 %.
- Έτος 1999, 35,22 € πλέον, χαρτοσήμου 2,4 %.
- Έτος 2000, 39,62 € πλέον, χαρτοσήμου 2,4 %.
- Έτος 2001, 39,62 € πλέον, χαρτοσήμου 2,4 %.
- Έτος 2002, 39,62 € πλέον, χαρτοσήμου 2,4 %.
- Έτος 2003, 40,53 € πλέον, χαρτοσήμου 2,4 %.
- Έτος 2004, 41,99 € πλέον, χαρτοσήμου 2,4 %.
- Έτος 2005, 43,46 € πλέον, χαρτοσήμου 2,4 %.
- Έτος 2006, 44,92 € πλέον, χαρτοσήμου 2,4 %.
- Έτος 2007, 48,83 € πλέον, χαρτοσήμου 2,4 %.

- Έτος 2008, 48,83 € πλέον, χαρτοσήμου 2,4 %.

Συνοψίζοντας, η ατομική επιχείρηση ήταν ο ιδανικός τύπος επιχείρησης για κάποιες δραστηριότητες, μέχρι πριν Από κάποια χρόνια. Σήμερα τα πράγματα έχουν αλλάξει, η αγορά έγινε πιο απαιτητική, ο ανταγωνισμός αδυσώπητος. Για την άσκηση οποιασδήποτε δραστηριότητας αξιώσεων απαιτείται σήμερα, όλο και πιο επιτακτικά, σύμπραξη κεφαλαίων και ικανοτήτων, οπότε οδηγούμαστε στις εταιρικού πλέον τύπου επιχειρήσεις. Στην περίπτωση λοιπόν που το μέγεθος της επιχείρησης είναι τέτοιο, ώστε να μην αρκεί ο επιχειρηματίας για να καλύψει τις ανάγκες, περνάμε σε εταιρικές μορφές επιχείρησης.

Οι τύποι των επιχειρήσεων είναι αρκετοί, ώστε να διασφαλίζονται ευέλικτοι τρόποι του συνεταιρίζεσθαι. Μέσα στα πλαίσια των προσωπικών εταιριών, θα συναντήσουμε τις Ομόρρυθμες και τις Ετερόρρυθμες Εταιρίες, των οποίων το βασικό χαρακτηριστικό είναι ότι παρόλο που συμπεριλαμβάνουν εταίρους, ωστόσο τα δικαιώματα και οι ευθύνες των εταίρων αυτών δεν εξαρτώνται Από το κεφάλαιο το οποίο έχουν επενδύσει στην επιχείρηση. Η αρχή της ισότητας των εταίρων, όμως, δεν ισχύει για τις Κεφαλαιουχικές Εταιρίες (Ανώνυμες Εταιρίες και Εταιρίες Περιορισμένης Ευθύνης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Α. Η Συνεκτίμηση Οικονομικών και Νομικών Κριτηρίων στην Επιλογή του Κατάλληλου Εταιρικού Τύπου

Τα προαναφερόμενα μειονεκτήματα της ατομικής επιχείρησης οδηγούν αυτούς που επιθυμούν να ασκήσουν επιχειρηματική δραστηριότητα, σοβαρής έκτασης και μακράς χρονικής διάρκειας, στην ιδέα της συνένωσης με άλλα πρόσωπα των προσωπικών τους ικανοτήτων και των περιουσιακών τους δυνάμενων.

Τα πρόσωπα που προσανατολίζονται στην συνεταιρική άσκηση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας έχουν στη διάθεσή τους μία συγκεκριμένη σειρά νομικών σχημάτων, τα οποία αποτελούν, από νομικής απόψεως, τους γνωστούς τύπους των εταιριών.

Τα σχήματα αυτά είναι προικισμένα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τα οποία επιτρέπουν μάλιστα ποικίλους συνδυασμούς ως προς την αξιοποίηση του κεφαλαίου και της εργασίας. Επομένως, όποιοι επιθυμούν να συνεργαστούν μεταξύ τους για την ανάπτυξη μίας επιχειρηματικής δραστηριότητας συλλογικής μορφής, αν και είναι ελεύθεροι να επιλέξουν το σχήμα που εμφανίζεται προσφορότερο κατά την κρίση, τους σκοπούς και τις δυνατότητές τους πρέπει να λάβουν υπόψη κριτήρια οικονομικά και ιδίως νομικά. Έτσι, η επιλογή του κατάλληλου εταιρικού τύπου δεν πραγματοποιείται με τυχαία κριτήρια αλλά με βάση τις ειδικότερες συνθήκες ανταγωνισμού που επικρατούν στο συγκεκριμένο τμήμα της αγοράς όπου θα δραστηριοποιηθεί η μέλλουσα εταιρική επιχείρηση (οικονομικό κριτήριο) και το υπάρχον νομικό πλαίσιο με τις προϋποθέσεις του νόμου.

Στα πλαίσια αυτά, λοιπόν, θα εξετάσουμε τα χαρακτηριστικά και την οικονομική χρησιμότητα κάθε εταιρικού τύπου.

B. Οι Εταιρικοί Τύποι (κλειστός αριθμός)

Το ελληνικό δίκαιο αναγνωρίζει ορισμένους μόνον εταιρικούς τύπους, με συνέπεια ο αριθμός των εταιριών στο Ελληνικό Δίκαιο να χαρακτηρίζεται ως Περιορισμένος ή Κλειστός Αριθμός. Ειδικότερα το Ελληνικό Δίκαιο αναγνωρίζει την Ομόρρυθμη Εταιρία (Ο.Ε.), την Ετερόρρυθμη Εταιρία (Ε.Ε.), την Αφανή Εταιρία, την Ανώνυμη Εταιρία (Α.Ε.), την Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.), τον Συνεταιρισμό και την Συμπλοιοκτησία. Κάθε ένας Από τους εταιρικούς αυτούς τύπους έχει διάφορα χαρακτηριστικά, τα οποία του προσδίδουν διαφορετική οικονομική σημασία. Εμείς θα αναλύσουμε τις Ο.Ε., Ε.Ε., Α.Ε. και Ε.Π.Ε.

ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

A. Εταιρικός Τύπος και Χαρακτηριστικά της Ο.Ε.

Η Ο.Ε. αποτελεί τον πλέον αντιπροσωπευτικό τύπο της προσωπικής και ατομιστικής εταιρίας. Στην Ο.Ε. δεσπόζει η προσωπικότητα των εταίρων τόσο στις μεταξύ τους σχέσεις όσο και στις σχέσεις της με τους τρίτους.

Για τις υποχρεώσεις της εταιρίας, πράγματι, δεν ευθύνεται μόνον η εταιρία με την δική της περιουσία την εταιρική, αλλά και οι εταίροι, ο καθένας με την δική του ατομική περιουσία. Έτσι, η ευθύνη των εταίρων μίας Ο.Ε. είναι προσωπική, απεριόριστη και εις ολόκληρον.

Μεταξύ των προσώπων που την συστήνουν θα πρέπει να υπάρχει πλήρης εμπιστοσύνη. Από τις ενέργειες ή τη παραλήψεις του ενός εταίρου μπορεί να προκύψουν σοβαρές συνέπειες για την περιουσία των άλλων.

Η διαχείριση της Ο.Ε., ως δικαίωμα και υποχρέωση, ανήκει σε όλους τους συνεταίρους, εκτός αν το καταστατικό της εταιρίας ορίζει διαφορετικά (π.χ. μόνον ορισμένοι από τους εταίρους μπορούν να διενεργούν διαχειριστικές πράξεις). Η εταιρική ιδιότητα (δηλαδή η ιδιότητα ενός προσώπου να είναι μέλος συγκεκριμένης Ο.Ε.) είναι κατ' αρχήν αμεταβίβαστη και η εταιρία μπορεί να λυθεί τόσο εξαιτίας μεταβολών που μπορεί να επέλθουν στα πρόσωπα ενός εκ των εταίρων (π.χ. θάνατος, πτώχευση, αφάνεια, θέση σε δικαστική αντίληψη κλπ.), όσο και με καταγγελία κάθε ενός από τους εταίρους της.

Η Ο.Ε. αν και έχει τη δική της προσωπικότητα και αποτελεί διαφορετική αυτοτελή οντότητα σε σχέση με τους εταίρους που είναι μέλη της, ωστόσο η προσωπικότητα αυτή δεν επηρεάζεται από τον ατομιστικό της χαρακτήρα, ως προσωπική εταιρία, δηλαδή από τη σύνδεσή της με την οικονομική και προσωπική κατάσταση των εταίρων που είναι μέλη της.

Η αυξανόμενη πάντως ευθύνη των εταίρων μίας Ο.Ε. αυξάνει την πίστη της Ο.Ε. ως προς τις συναλλαγές και μάλιστα σε τέτοιο βαθμό που για την λειτουργία της δεν είναι απαραίτητη η ύπαρξη κεφαλαίου, διότι ανά πάσα στιγμή οι εταιρικοί δανειστές μπορούν να στραφούν για την ικανοποίηση των απαιτήσεών τους στην ατομική περιουσία οποιουδήποτε από τους εταίρους της.

Η Ο.Ε. προσφέρεται, λοιπόν, για την άσκηση μικρών ή μεσαίων επιχειρήσεων και ιδίως για ένα περιορισμένο συνήθως χρονικό διάστημα και έχει ως χαρακτηριστικό της ότι η λειτουργία της βασίζεται στην εμπιστοσύνη και στην πίστη που έχουν μεταξύ τους οι εταίροι της.

Β. Έννοια

Την έννοια της ομόρρυθμης εταιρίας δίνει ο Εμπορικός Νόμος στα άρθρα 20-22 αυτού. Ειδικότερα το άρθρο 20 Εμπορικού Νόμου ορίζει: «Ομόρρυθμος (εταιρία) είναι η συστηνόμενη μεταξύ δύο ή και πολλών, σκοπόν έχόντων να συνεμπορεύονται υπό επωνυμίας εταιρικήν». Η επιστήμη και η νομολογία, καθώς και διάφορες άλλες διατάξεις με επιστέγασμα, τελικά, το άρθρο 784 του Αστικού Κώδικα, συμπλήρωσαν τον παραπάνω ορισμό, προσθέτοντας ότι η ομόρρυθμη εταιρεία έχει δική της νομική προσωπικότητα, διακεκριμένη από αυτήν την εταίρων της. Συνέπεια τούτου είναι ότι έχει δική της νομική ύπαρξη, επωνυμία, κατοικία (έδρα), ιθαγένεια και δική της περιουσία. Το άρθρο 741 Αστικού Κώδικα προσδιορίζει ότι η επιδίωξη του κοινού σκοπού της εταιρίας (που είναι ιδίως οικονομικός) γίνεται με κοινές εισφορές των εταίρων. Εξάλλου οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα περί εταιριών (άρθρα 741-784) αφορούν, βασικά τις αστικές εταιρίες, επικουρικώς, όμως, εφαρμόζονται και στις εμπορικές εταιρίες.

Γ. Προσωπικότητα Ο.Ε.

Η έναρξη της νομικής προσωπικότητας της εταιρίας επέρχεται με την κατά νόμο δημοσίευση του καταστατικού της στα ειδικά βιβλία του αρμόδιου πρωτοδικείου. Το πέρας δε αυτής, επέρχεται από τη στιγμή που θα τελειώσει η εκκαθάριση της εταιρίας και η διανομή του καθαρού ενεργητικού στους πρώην εταίρους.

Η νομική προσωπικότητα της Ο.Ε. παραμένει αναλλοίωτη και όταν τροποποιηθεί το καταστατικό αυτής, εξακολουθεί δε και μέχρι το πέρας της εκκαθαρίσεως για τις ανάγκες αυτής. Η ομόρρυθμη εταιρία αποκτά νομική προσωπικότητα με την κατά νόμο δημοσίευση του καταστατικού της (πριν τούτο συμβεί, δεν μπορεί να συμβάλλεται ούτε να γίνεται υποκείμενο δικαιωμάτων και σε περίπτωση που οι εταίροι της υπό σύσταση Ο.Ε. συνάψουν δικαιοπραξίες με τρίτους – πριν τη δημοσίευση του καταστατικού της εταιρίας - γίνονται αυτοί (οι εταίροι) φορείς των σχετικών δικαιωμάτων, έστω και αν οι συναλλασσόμενοι απέβλεπαν στην εταιρία).

Το γεγονός ότι η προσωπική εταιρία αποτελεί νομικό πρόσωπο έχει ορισμένες νομικές συνέπειες, όπως: Έχει επωνυμία, κατοικία (έδρα), ιθαγένεια και όργανα (φυσικά πρόσωπα) που την εκπροσωπούν και διοικούν (διαχειρίζονται) τις εταιρικές υποθέσεις και την εταιρική περιουσία. Έδρα της εταιρίας (κατοικία) είναι ο τόπος, όπου λειτουργεί η διοίκηση (διαχειριστές) αυτής. Κατά των εκπροσώπων (διαχειριστών) της προσωπικής εταιρίας μπορεί να διαταχθεί προσωπική κράτηση για απαιτήσεις εμπορικές ή Από αδικοπραξία, σύμφωνα με το άρθρο 1047 παράγραφος 3 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Ακόμα, η εταιρία έχει την ικανότητα να αποκτά κυριότητα επί κινητών και ακινήτων πραγμάτων, αλλά και άλλα δικαιώματα. Έτσι, έχει δική της περιουσία, διακεκριμένη από εκείνη των εταίρων αυτής. Τα ακίνητα της προσωπικής εταιρίας καταχωρούνται σε ειδική μερίδα του οικείου υποθηκοφυλακείου. Επίσης, η εταιρία έχει δικαίωμα να επιδιώξει ικανοποίηση για ηθική βλάβη που υπέστη η προσωπικότητά της. Τέλος, η εταιρία έχει το δικαίωμα να συμμετέχει ως μέλος άλλης εταιρίας, οποιουδήποτε τύπου, και να παρίσταται στο δικαστήριο ως διάδικο μέρος, εκπροσωπούμενη από τους νομικούς εκπροσώπους της.

Δ. Απεριόριστη Ευθύνη Εταίρων

Στο άρθρο 22 του Εμπορικού Νόμου, ορίζεται: «Οι ομόρρυθμοι συνέταιροι, οι αναφερόμενοι εις το καταστατικόν της εταιρίας έγγραφον, υπόκεινται αλληλεγγύως εις όλας τας υποχρεώσεις της εταιρίας, αν και υπογεγραμμένον παρ' ενός μόνου των συνεταίρων, υπό την εταιρικής όμως επωνυμίαν». Η έννοια της αλληλεγγύης είναι η της σε ολόκληρο ενοχής κατά τον Αστικό Κώδικα. Την αλληλέγγυα ευθύνη φέρουν τόσο το νομικό πρόσωπο της Ο.Ε., όσο και όλα τα (ομόρρυθμα) μέλη αυτής για την πληρωμή των υποχρεώσεων που έχει αναλάβει νομίμως η

εταιρία. Ο δανειστής, επομένως, δικαιούται (σύμφωνα με το άρθρο 482 του Αστικού Κώδικα) να απαιτήσει το χρέος της εταιρίας κατ' αρεσκείαν από οποιοδήποτε εταίρο είτε εν όλω είτε εν μέρει.

Να τονισθούν ιδιαιτέρως δύο χαρακτηριστικά σημεία της ευθύνης των ομορρύθμων εταίρων:

- Οι εταίροι της ομόρρυθμης εταιρίας (που είναι όλοι τους ομόρρυθμοι) ευθύνονται απεριόριστα και σε ολόκληρο. Το «απεριόριστα» σημαίνει ότι οι ομόρρυθμοι εταίροι ευθύνονται με ολόκληρη την περιουσία τους, ενώ το «εις ολόκληρον» σημαίνει αλληλέγγυα ευθύνη μεταξύ όλων των εταίρων.
- Σε περίπτωση λύσεως της εταιρίας δεν λύνονται και οι υφιστάμενες συμβάσεις αυτής, έστω κι αν αναφέρονται σε χρόνο μεταγενέστερο της λύσεως. Οι ομόρρυθμοι εταίροι ευθύνονται μαζί με την εταιρία για την εκπλήρωση των νομίμων υποχρεώσεων «εις ολόκληρον» έκαστος και ο δανειστής δικαιούται να απαιτήσει το χρέος από οποιοδήποτε εταίρο.
- Σε περίπτωση μετατροπής ομόρρυθμης εταιρίας σε ανώνυμη, οι τέως ομόρρυθμοι εταίροι εξακολουθούν να ευθύνονται απεριορίστως και «εις ολόκληρον» για τις μέχρι της μετατροπής αναληφθείσες υποχρεώσεις της προσωπικής εταιρίας. Ανάλογη εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 53 παράγραφος 4 του Ν.3190/1955, που προβλέπει την παραπάνω ευθύνη των ομόρρυθμων εταίρων σε περίπτωση μετατροπής προσωπικής εταιρίας σε Ε.Π.Ε.
- Κάθε νέος ομόρρυθμος εταίρος, που εισέρχεται σε προσωπική εταιρία, ευθύνεται για όλα τα χρέη της, ασχέτως αν αυτά δημιουργήθηκαν πριν ή μετά την είσοδό του στην εταιρία, εκτός αν υπάρχει άλλη μεταξύ των εταίρων συμφωνία για τα προγενέστερα (της εισόδου του) χρέη της εταιρίας.

Ε. Εμπορική Ιδιότητα Εταιρίας και Εταίρων

Η ομόρρυθμη εταιρία έχει την εμπορική ιδιότητα κατά το ουσιαστικό κριτήριο, δηλαδή, από τη δραστηριότητα που αναπτύσσει (εμπορικές πράξεις). Οι ομόρρυθμοι εταίροι είναι έμποροι.

Η ομόρρυθμη εταιρία κρίνεται κατά το ουσιαστικό κριτήριο και συνεπώς αποκτά την εμπορική ιδιότητα. Οσάκις κατά το καταστατικό της σκοπό ενεργεί κυρίως και συνήθως εμπορικές πράξεις. Οι ομόρρυθμοι εταίροι αποκτούν την εμπορική ιδιότητα και επομένως υπόκεινται σε προσωπική κράτηση για τα χρέη της εταιρίας από μόνη τη συμμετοχή τους σ' αυτήν.

ΣΤ. Σύσταση

Τα συμβαλλόμενα μέρη κατά τη σύσταση της ομόρρυθμης εταιρίας συντάσσουν ιδιωτικό έγγραφο, το οποίο ονομάζεται καταστατικό. Το έγγραφο αυτό δεν είναι απαραίτητο να είναι δημόσιο. Εάν όμως το επιθυμούν οι συμβαλλόμενοι συντάσσεται ενώπιον συμβολαιογράφου, καθίσταται συνεπώς δημόσιο. Το άρθρο 369 του Αστικού Κώδικα ορίζει ότι για τη σύσταση προσωπικής εταιρίας απαιτείται συμβολαιογραφική πράξη όταν η εισφορά εταίρου περιλαμβάνει και εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου.

Το άρθρο 43 του Εμπορικού Νόμου περιέχει τα ελάχιστα στοιχεία που πρέπει να περιέχει το καταστατικό της. « Η περίληψης (του καταστατικού) πρέπει να περιέχει τα ονόματα και τα πατρώνυμα, την ιδιότητα και την διαμονή των συνεταίρων, όχι όμως και των μετόχων, την εμπορικήν επωνυμίαν, τους συνεταίρους οι οποίοι διωρίσθησαν να διευθύνουν, να διοικούν και να υπογράφουν επ' ονόματι της εταιρίας, την ποσότητα των καταβληθέντων ή καταβληθησομένων χρημάτων κατά μερίδα, την εποχή καθ' ήν η εταιρία άρχεται και καθ' ήν παύει».

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά στο ελάχιστο περιεχόμενο του καταστατικού, αυτό θα πρέπει να περιέχει τα εξής στοιχεία:

- **την εταιρική επωνυμία:** Στην ομόρρυθμη εταιρία η επωνυμία της σχηματίζεται υποχρεωτικά από τα ονόματα των φυσικών προσώπων εταίρων αυτής (π.χ. «Παπαδόπουλος – Παπάς Ο.Ε.») και δεν μπορεί να σχηματισθεί μόνο από το αντικείμενό της (π.χ. «Ζαχαρωτά Ο.Ε.»). είναι δυνατό όμως να προστεθεί στην επωνυμία φανταστική λήξη ή λέξη που υποδηλώνει τη δραστηριότητα της επιχείρησης.
- **το σκοπό της εταιρίας και το χαρακτήρα της ως εμπορική** (π.χ. ιδρύεται με το παρόν ομόρρυθμη εταιρία κ.λ.π.).

- **τα ονόματα και την διεύθυνση κατοικίας των εταίρων**, αν αυτοί είναι φυσικά πρόσωπα, ή την έδρα του εταίρου νομικού προσώπου.
- **τη διάρκεια της εταιρίας**, η οποία μπορεί να είναι και αόριστη σε περίπτωση που δεν ορίζεται στο καταστατικό.
- **την αξία και το είδος των εισφορών των εταίρων**: Οι εισφορές μπορεί να είναι χρηματικές ή σε είδος (π.χ. εισφορά ακινήτου για τη στέγαση των γραφείων της εταιρίας, ή επίπλωσης), ή ακόμη να συνίστανται και σε παροχή εργασίας.
- **τα ονόματα των διαχειριστών**, στους οποίους ανήκει η διαχείριση και εκπροσώπηση της εταιρίας. Όταν δεν ορίζονται διαχειριστές στο καταστατικό, τότε η διαχείριση και η εκπροσώπηση ανήκει σε κάθε εταίρο. Στην περίπτωση αυτή ο κάθε εταίρος ενεργεί μόνος του και οι πράξεις του δεσμεύουν την εταιρία, ανεξάρτητα από τη συμφωνία ή την εναντίωση των υπολοίπων εταίρων.

Το καταστατικό υπογράφεται από όλους τους εταίρους. Αντίγραφο του υποβάλλεται στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. προς θεώρηση και πληρωμή του φόρου συγκέντρωσης κεφαλαίου (Φ.Σ.Κ.), ο οποίος ανέρχεται σε 1% επί του ύψους του εταιρικού κεφαλαίου (άρθρα 17-31, Ν.1676/86). Στη συνέχεια το θεωρημένο αντίγραφο προσκομίζεται στο οικείο Επιμελητήριο για το δικαίωμα χρήσεως της επωνυμίας της εταιρίας, στο Ταμείο Νομικών και στο Ταμείο Πρόνοιας Δικηγόρων όπου καταβάλλεται εισφορά επί του ονομαστικού ποσού του εταιρικού κεφαλαίου 0,5% και 1% αντίστοιχα. Με όλες τις ανωτέρω θεωρήσεις το αντίγραφο του καταστατικού προσκομίζεται στο Πρωτοδικείο της έδρας της εταιρίας για καταχώρηση στα οικεία βιβλία. Επίσης προβλέπεται ανάρτηση του καταστατικού της εταιρίας για χρονικό διάστημα τριών μηνών στο ακροατήριο του Πρωτοδικείου της έδρας της εταιρίας, πλην όμως δεν εφαρμόζεται στην πράξη.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ο έλεγχος της επωνυμίας της εταιρίας στο Επιμελητήριο (άρθρο 7, Ν.2081/92) χρήσιμο είναι να γίνεται πριν την κατάρτιση του καταστατικού, γιατί σε περίπτωση ύπαρξης προγενέστερης επωνυμίας, το καταστατικό χρειάζεται τροποποίηση (οπότε και θα πρέπει να καταβληθούν εκ νέου τα προβλεπόμενα τέλη υπέρ Τ.Ν., Τ.Π. και Φ.Σ.Κ. που προαναφέρθηκαν).

Στη συνέχεια το θεωρημένο από το Πρωτοδικείο καταστατικό υποβάλλεται με τη δήλωση έναρξης άσκησης επιτηδεύματος και τα προβλεπόμενα κάθε φορά δικαιολογητικά βεβαιώσεις επιμελητηρίων, ασφαλιστικών ταμείων, μισθωτηρίων συμβολαίων ιδιοκτησίας, υπευθύνων δηλώσεων δωρεάν παραχώρησης κ.λ.π. στην αρμόδια Δ.Ο.Υ., με σκοπό τη χορήγηση Α.Φ.Μ. και έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης.

Με τη χορήγηση Α.Φ.Μ. η εταιρία αποκτά νομική προσωπικότητα και μπορεί να θεωρήσει τα βιβλία και τα στοιχεία που προβλέπονται από τις διατάξεις του Κ.Β.Σ., λαμβανομένων υπόψη των όσων ορίζονται στις διατάξεις του άρθρου 36, παράγραφοι 2 και 8. Η πιο πάνω διαδικασία ακολουθείται και στις περιπτώσεις τροποποίησης του καταστατικού. Μία περίπτωση τροποποίησης καταστατικού είναι η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας. Για τη σύσταση της Ο.Ε. δεν προβλέπεται κατώτατο όριο κεφαλαίου. Το κεφάλαιο της εταιρίας μπορεί να αυξάνεται οποτεδήποτε, χωρίς να υπάρχει κανένα περιοριστικό ανώτατο όριο, μετά Από σχετική απόφαση των εταίρων. Επειδή όμως η αύξηση του κεφαλαίου αποτελεί τροποποίηση του καταστατικού, η εν λόγω πράξη πρέπει είτε να συνταχθεί με ιδιωτικό συμφωνητικό, είτε με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, για κάθε τροποποίηση του καταστατικού ακολουθούνται οι προβλεπόμενες διατυπώσεις δημοσιότητας και συνεπώς, αντίγραφο πρέπει να κατατεθεί στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου της έδρας της εταιρίας, καθώς και να καταβληθούν τα τέλη υπέρ Τ.Ν., Τ.Π. και Φ.Σ.Κ. εκ νέου.

Z. Φορολογία Εισοδήματος Ο.Ε.

Η ομόρρυθμη εταιρία στο τέλος κάθε διαχειριστικής χρήσης φορολογείται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 10 του Ν.2238/94, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 3 του Ν.2753/99. Σύμφωνα με την αντικατάσταση αυτή ο φορολογικός συντελεστής μειώθηκε σε 30% για τα κέρδη της διαχειριστικής χρήσεως 1999 και σε 25% για τις διαχειριστικές χρήσεις του έτους 2000 και μετέπειτα.

Η. Λύση και Εκκαθάριση της Ο.Ε.

Η ομόρρυθμη εταιρία λύεται :

- με ομόφωνη απόφαση όλων των εταίρων οποτεδήποτε,
- με την πραγματοποίηση ή αδυναμία πραγματοποίησης του εταιρικού σκοπού (αυτό συνήθως συμβαίνει όταν η εταιρία έχει συσταθεί για την επίτευξη συγκεκριμένου έργου, συνήθως τεχνικού, π.χ. διάνοιξη οδικού δικτύου),
- με την παρέλευση της χρονικής διάρκειάς της, εφόσον έχει συσταθεί για ορισμένο χρόνο,

- με καταγγελία ενός ή περισσότερων εταίρων. Αν η Ο.Ε. έχει αόριστη διάρκεια, η καταγγελία γίνεται οποτεδήποτε, ενώ αν έχει ορισμένη διάρκεια, η καταγγελία γίνεται μόνο για σπουδαίο λόγο,
- με το θάνατο εταίρου, εφόσον δεν προβλέπεται στο καταστατικό η συνέχιση της εταιρίας από τον/τους κληρονόμο/ους του,
- με την κήρυξη εταίρου σε πτώχευση, τη δικαστική ή νόμιμη απαγόρευσή του, εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη ρήτρα στο καταστατικό, που επιτρέπει τη συνέχιση της εταιρίας μεταξύ των υπολοίπων εταίρων.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η λύση της εταιρίας υπόκειται στις διατυπώσεις δημοσιότητας, καθώς και ότι η λύση της Ο.Ε. δεν επιφέρει την άμεση εξαφάνισή της, αλλά μπορεί να αναβιώσει μετά από σχετική απόφαση των εταίρων.

Σε περίπτωση λύσης της εταιρίας ακολουθείται το στάδιο της εκκαθάρισης, δηλαδή της ρευστοποίησης της εταιρικής περιουσίας, με σκοπό την αποπληρωμή των τυχόν υπαρχουσών οφειλών, ώστε το ποσό που απομένει να διανεμηθεί στους εταίρους κατά το ποσοστό συμμετοχής τους στην εταιρία. Η εκκαθάριση διενεργείται αν δεν προβλέπεται το αντίθετο στο καταστατικό, ή δεν ορίσουν κάτι άλλο οι εταίροι με ομόφωνη απόφασή τους. Οι εργασίες της εκκαθάρισης διενεργούνται είτε από κοινού από όλους του εταίρους, είτε με διαφορετικό τρόπο που ορίζεται στο καταστατικό ή που αποφασίζουν ομόφωνα οι εταίροι. Κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισης η εταιρία εξακολουθεί να υφίσταται, αλλά μεταβάλλεται ο σκοπός της ο οποίος περιορίζεται στις απαιτούμενες ενέργειες της εκκαθάρισης. Ο/οι εκκαθαριστής/ές γνωστοποιεί/ούν στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. την έναρξη καθώς και το πέρας των εργασιών της εκκαθάρισης.

ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΑΠΛΗ ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

A. Έννοια της Ετερόρρυθμης Εταιρίας

Σύμφωνα με τα άρθρα 23 και 26 του Εμπορικού Νόμου, ετερόρρυθμη εταιρία είναι η συστατινόμενη μεταξύ ενός ή πολλών, αλληλεγγύως υπευθύνων και ενός ή πολλών συνεταίρων απλών χρηματοδοτών, οι οποίοι ονομάζονται ετερόρρυθμοι και ευθύνονται μόνο μέχρι του ποσού της εισφοράς τους. Χαρακτηριστικό στοιχείο, λοιπόν, της ετερόρρυθμης εταιρίας είναι η διαίρεση των εταίρων σε δύο κατηγορίες: τους ομόρρυθμους και τους ετερόρρυθμους.

Η εταιρική μορφή αυτή δεν εμφανίζεται συχνά στην ελληνική οικονομία.

B. Ομόρρυθμοι Εταίροι

Η ευθύνη των ομόρρυθμων εταίρων απέναντι στους πιστωτές της εταιρίας είναι (όπως και στην ομόρρυθμη εταιρία) αλληλέγγυα και απεριόριστη. Κάθε ομόρρυθμος εταίρος ευθύνεται μαζί με την εταιρία και τους άλλους ομόρρυθμους εταίρους «εις ολόκληρον» για τα χρέη της εταιρίας.

Γ. Ετερόρρυθμοι Εταίροι

Αντίθετα, ο κάθε ετερόρρυθμος εταίρος έχει περιορισμένη ευθύνη απέναντι στους πιστωτές της εταιρίας, που δεν μπορεί να υπέρβει το ποσό της εισφοράς του στην εταιρία. Η ετερόρρυθμη εταιρία έχει νομική προσωπικότητα και καταλέγεται μεταξύ των εμπορικών προσωπικών εταιριών. Συνεπώς, έχει την εμπορική ιδιότητα, οι πράξεις της τεκμαίρεται ότι είναι εμπορικές, μπορεί να πτωχεύσει, κ.λ.π. Στην ετερόρρυθμη εταιρία εφαρμόζονται όλες οι διατάξεις του Εμπορικού

Νόμου (τόσο περί ετερόρρυθμης, όσο και περί ομόρρυθμης εταιρίας) και συμπληρωματικώς αυτές περί εταιριών του Αστικού Κώδικα.

Δ. Δικαιώματα και Υποχρεώσεις Ετερόρρυθμου Εταίρου

Σε αντίθεση με τον ομόρρυθμο εταίρο της εμπορικής ετερόρρυθμης εταιρίας (που είναι έμπορος), ο ετερόρρυθμος εταίρος αυτής δεν καθίσταται έμπορος από μόνη την πράξη της συμμετοχής του σε αυτήν, έστω κι αν γίνει δεκτή η άποψη ότι η συμμετοχή καθαυτή είναι πράξη εμπορική.

Η διαχείριση της ετερόρρυθμης εταιρίας ανήκει στους ομόρρυθμους εταίρους αυτής, που την ασκούν όπως και στην ομόρρυθμη εταιρία. Ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν μπορεί να κάνει καμία πράξη διαχείρισεως ή να εργασθεί στις υποθέσεις της εταιρίας ούτε κατ' επιτροπήν (άρθρο 27 Εμπορικού Νόμου). Η αληθινή έννοια της διατάξεως αυτής είναι ότι ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν μπορεί να εργασθεί σε υποθέσεις της εταιρίας κατά τρόπο που θα ήταν δυνατό να προκληθεί στους συναλλασσόμενους η εντύπωση πως ενεργεί σαν διαχειριστής. Μπορεί, όμως, να αναλάβει υπηρεσία υπαλλήλου στην εταιρία (με σχέση μισθώσεως εργασίας ιδιωτικού δικαίου). Επίσης, δεν δικαιούται να εκπροσωπεί την εταιρία έναντι τρίτων.

Δεν παραβιάζεται, όμως, η θεσπιζόμενη από το άρθρο 27 του Εμπορικού Νόμου απαγόρευση αναμίξεως του ετερόρρυθμου εταίρου στις πράξεις της εταιρίας, όταν αυτός μετέχει (μαζί με όλα τα άλλα μέλη της) στη λήψη αποφάσεων εσωτερικής φύσεως, όπως π.χ. αναδιοργανώσεως της εταιρίας. Επίσης, ο ετερόρρυθμος εταίρος διατηρεί αλώβητο το δικαίωμα του να ελέγχει τον τρόπο διαχείρισης της εταιρίας και να ζητεί σχετικές πληροφορίες από τους διαχειριστές της. Από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι οι περιορισμοί στην ανάμιξη του ετερόρρυθμου εταίρου στα πράγματα της εταιρίας αφορούν μόνο τις προς τα έξω σχέσεις αυτού (με τους τρίτους που συναλλάσσονται με την εταιρία, τις αρχές κ.ο.κ.), ενώ δεν ισχύουν για τις προς τα έσω σχέσεις αυτού (με τους συνεταίρους του).

Υποχρέωση να εισφέρει την εισφορά του στην εταιρία και ευθύνη μέχρι του ύψους αυτής για τα χρέη της εταιρίας έχει ο ετερόρρυθμος εταίρος.

Επίσης υποχρεούται να συντελεί στην προώθηση των εταιρικών σκοπών και δεν δικαιούται να ενεργεί για δικό του ή για λογαριασμό τρίτων πράξεις αντίθετες με τα συμφέροντα της εταιρίας (άρθρο 747 του Αστικού Κώδικα).

Για τη μεταβίβαση της εταιρικής μερίδας του ετερόρρυθμου εταίρου ισχύουν όσα και επί ομόρρυθμου εταίρου. Δηλαδή, απαιτείται συναίνεση όλων των εταίρων ή (εφόσον υπάρχει σχετική ρήτρα στο καταστατικό) απόφαση της πλειοψηφίας αυτών.

Απεριόριστη ευθύνη ομόρρυθμων εταίρων Ε.Ε. Οι ομόρρυθμοι εταίροι τόσο της ομόρρυθμης όσο και της ετερόρρυθμης εταιρίας έχουν απεριόριστη ευθύνη για τα χρέη της εταιρίας. Από το συνδυασμό δε των διατάξεων των άρθρων 1 και 22 του Εμπορικού Νόμου και του άρθρου 1047 παράγραφος 1 του Κώδικα Πολιτικού Δικαίου προκύπτει ότι οι ευθυνόμενοι ως ομόρρυθμοι εταίροι ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εμπορικής εταιρίας, είναι από μόνη την ιδιότητα τους αυτή «έμποροι και υπόκεινται σε προσωπική κράτηση για τα εμπορικά χρέη της εταιρίας, ευθυνόμενοι ‘εις ολόκληρον’ με αυτήν». Αυτά εφαρμόζονται και για χρέη της εταιρίας προς το Δημόσιο.

ΑΠΛΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΜΕΤΟΧΕΣ ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ο νόμος (άρθρα 24-28 και 47-50 του Εμπορικού Νόμου) διακρίνει δύο είδη ετερόρρυθμων εταιριών: την απλή ετερόρρυθμη εταιρία και την κατά μετοχές ετερόρρυθμη εταιρία. Η βασική διαφορά μεταξύ των δύο αυτών εταιρικών τύπων είναι ότι στην απλή τα μερίδια των ετερόρρυθμων εταίρων (που δεν επιτρέπεται να παρασταθούν με τίτλους) είναι κατ’ αρχήν αμεταβίβαστα και ανεκχώρητα, ενώ στην κατά μετοχές ετερόρρυθμη εταιρία, τα μερίδια των ετερόρρυθμων εταίρων παρίστανται με μετοχικούς τίτλους (όπως στην ανώνυμη εταιρία), που είναι ελεύθερα μεταβιβαστοί.

A. Εταιρική Επωνυμία

Στην παράγραφο 2 του άρθρου 23 του Εμπορικού Νόμου ορίζεται ότι η ετερόρρυθμη εταιρία διευθύνεται «υπό εταιρικήν επωνυμίαν», που φέρει κατ' ανάγκη το όνομα ενός ή περισσοτέρων ομορρύθμων εταίρων. Και στο άρθρο 25 του Εμπορικού Νόμου διατυπώνεται ο παραπάνω ορισμός πιο κατηγορηματικά: Το όνομα του (οποιουδήποτε) ετερόρρυθμου εταίρου «δεν δύναται να εισέλθει εις την εταιρικήν επωνυμίαν».

Συνεπώς, η επωνυμία της ετερόρρυθμης εταιρίας θα γίνει από ένα ή περισσότερα ονόματα ομόρρυθμων εταίρων με ενδεχόμενη προσθήκη και άλλων λέξεων ενδεικτικών τους είδους της ασκούμενης επιχειρήσεων. Ακόμα, μπορεί να προστεθεί δίπλα στο όνομα ή τα ονόματα της επωνυμίας η ένδειξη «και Σία» (δηλαδή και συντροφιά), η οποία θα καλύπτει τους μη αναφερόμενους στην επωνυμία εταίρους, αδιάφορο αν αυτοί είναι ομόρρυθμοι ή ετερόρρυθμοι. Δεν αναφέρει κυρώσεις ο νόμος για την περίπτωση που το όνομα ενός ετερόρρυθμου εταίρου περιλήφθηκε στην εταιρική επωνυμία. Έχει γίνει δεκτό, όμως, από την νομολογία ότι, σε τέτοια περίπτωση, ο ετερόρρυθμος αυτός εταίρος ευθύνεται απέναντι στους καλόπιστους τρίτους, όπως και κάθε ομόρρυθμος (απεριόριστα και σε ολόκληρο).

B. Εταιρικές Εισφορές

Κατά την έκφραση του άρθρου 23 του Εμπορικού Νόμου, ο ετερόρρυθμος εταίρος είναι απλός χρηματοδότης. Ωστόσο, έγινε δεκτό ότι μπορεί η εισφορά του να συνίσταται όχι μόνο σε χρήματα, αλλά και σε είδος (κινητά ή ακίνητα πράγματα, κατά κυριότητα ή μόνο κατά χρήση). Σχετικά με το αν η προσωπική εργασία του ετερόρρυθμου εταίρου μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο εισφοράς του στην εταιρία, καλό είναι να αποφεύγονται γιατί οι διατάξεις των άρθρων 27 και 28 του Εμπορικού Νόμου μπορούν να δημιουργήσουν πρόβλημα. Επειδή κατά το άρθρο 27 ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν μπορεί να κάνει καμία πράξη διαχειρίσεως ή να εργασθεί στις υποθέσεις της εταιρίας ούτε κατ' επιτροπήν. Και κατά το άρθρο 28 εάν παραβεί την παραπάνω απαγόρευση, ευθύνεται αλληλεγγύως με τους ομόρρυθμους εταίρους για όλα τα χρέη και όλες τις υποχρεώσεις της εταιρίας.

Το γεγονός ότι το άρθρο 23 του Εμπορικού Νόμου χαρακτηρίζει των ετερόρρυθμο εταίρο απλό χρηματοδότη δεν πρέπει να δημιουργεί αμφιβολία ως προς την εταιρική του ιδιότητα. Ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν είναι δανειστής της εταιρίας, αφού με την εισφορά του αποκτά δικαιώματα στα κέρδη της εταιρίας και υφίσταται τις ζημιολόγες συνέπειες αυτής (έστω και μόνο μέχρι του ποσού της εισφοράς του).

Γ. Σύσταση Ετερόρρυθμης Εταιρίας

Η σύσταση της ετερόρρυθμης εταιρίας γίνεται, όπως και της ομόρρυθμης με ιδιωτικό ή συμβολαιογραφικό έγγραφο (άρθρο 39 του Εμπορικού Νόμου), το οποίο υπογράφεται από όλους τους εταίρους (ομόρρυθμους και ετερόρρυθμους).

Τα άρθρα 43-44 του Εμπορικού Νόμου μιλούν για δημοσίευση περιλήψεως καταστατικού, η οποία μπορεί να υπογράφεται μόνο από τους ομόρρυθμους εταίρους. Στην πράξη έχει επικρατήσει να κατατίθεται στο αρμόδιο Πρωτοδικείο για δημοσίευση ολόκληρο το καταστατικό, το οποίο, βέβαια, έχει υπογραφεί από το σύνολο των εταίρων.

Το άρθρο 43 του Εμπορικού Νόμου περιέχει τα ελάχιστα στοιχεία που πρέπει να περιέχει το καταστατικό της. « Η περίληψης (του καταστατικού) πρέπει να περιέχει τα ονόματα και τα πατρώνυμα, την ιδιότητα και την διαμονή των συνεταίρων, όχι όμως και των μετόχων, την εμπορική επωνυμία, τους συνεταίρους οι οποίοι διωρίσθησαν να διευθύνουν, να διοικούν και να υπογράφουν επ' ονόματι της εταιρίας, την ποσότητα των καταβληθέντων ή καταβληθησομένων χρημάτων κατά μερίδα, την εποχή καθ' ήν η εταιρία άρχεται και καθ' ήν παύει».

Όπως στην ομόρρυθμη εταιρία έτσι και στην ετερόρρυθμη ακολουθούνται οι ίδιες ενέργειες για την σύστασή της.

Το καταστατικό υπογράφεται από όλους τους εταίρους. Αντίγραφό του υποβάλλεται στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. προς θεώρηση και πληρωμή του φόρου συγκέντρωσης κεφαλαίου (Φ.Σ.Κ.), ο οποίος ανέρχεται σε 1% επί του ύψους του εταιρικού κεφαλαίου (άρθρα 17-31, Ν.1676/86). Στη συνέχεια το θεωρημένο αντίγραφο προσκομίζεται στο οικείο

Επιμελητήριο για το δικαίωμα χρήσεως της επωνυμίας της εταιρίας, στο Ταμείο Νομικών και στο Ταμείο Πρόνοιας Δικηγόρων όπου καταβάλλεται εισφορά επί του ονομαστικού ποσού του εταιρικού κεφαλαίου 0,5% και 1% αντίστοιχα. Με όλες τις ανωτέρω θεωρήσεις το αντίγραφο του καταστατικού προσκομίζεται στο Πρωτοδικείο της έδρας της εταιρίας για καταχώρηση στα οικεία βιβλία. Επίσης προβλέπεται ανάρτηση του καταστατικού της εταιρίας για χρονικό διάστημα τριών μηνών στο ακροατήριο του Πρωτοδικείου της έδρας της εταιρίας, πλην όμως δεν εφαρμόζεται στην πράξη.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ο έλεγχος της επωνυμίας της εταιρίας στο Επιμελητήριο (άρθρο 7, Ν.2081/92) χρήσιμο είναι να γίνεται πριν την κατάρτιση του καταστατικού, γιατί σε περίπτωση ύπαρξης προγενέστερης επωνυμίας, το καταστατικό χρειάζεται τροποποίηση (οπότε και θα πρέπει να καταβληθούν εκ νέου τα προβλεπόμενα τέλη υπέρ Τ.Ν., Τ.Π. και Φ.Σ.Κ. που προαναφέρθηκαν).

Στη συνέχεια το θεωρημένο από το Πρωτοδικείο καταστατικό υποβάλλεται με τη δήλωση έναρξης άσκησης επιτηδεύματος και τα προβλεπόμενα κάθε φορά δικαιολογητικά βεβαιώσεις επιμελητηρίων, ασφαλιστικών ταμείων, μισθωτηρίων συμβολαίων ιδιοκτησίας, υπευθύνων δηλώσεων δωρεάν παραχώρησης κ.λ.π. στην αρμόδια Δ.Ο.Υ., με σκοπό τη χορήγηση Α.Φ.Μ. και έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης.

Με τη χορήγηση Α.Φ.Μ. η εταιρία αποκτά νομική προσωπικότητα και μπορεί να θεωρήσει τα βιβλία και τα στοιχεία που προβλέπονται από τις διατάξεις του Κ.Β.Σ., λαμβανομένων υπόψη των όσων ορίζονται στις διατάξεις του άρθρου 36, παράγραφοι 2 και 8. Η πιο πάνω διαδικασία ακολουθείται και στις περιπτώσεις τροποποίησης του καταστατικού. Μία περίπτωση τροποποίησης καταστατικού είναι η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας. Για τη σύσταση της Ο.Ε. δεν προβλέπεται κατώτατο όριο κεφαλαίου. Το κεφάλαιο της εταιρίας μπορεί να αυξάνεται οποτεδήποτε, χωρίς να υπάρχει κανένα περιοριστικό ανώτατο όριο, μετά Από σχετική απόφαση των εταίρων. Επειδή όμως η αύξηση του κεφαλαίου αποτελεί τροποποίηση του καταστατικού, η εν λόγω πράξη πρέπει είτε να συνταχθεί με ιδιωτικό συμφωνητικό, είτε με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, για κάθε τροποποίηση του καταστατικού ακολουθούνται οι προβλεπόμενες διατυπώσεις δημοσιότητας και συνεπώς, αντίγραφο πρέπει να κατατεθεί στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου της έδρας της εταιρίας, καθώς και να καταβληθούν τα τέλη υπέρ Τ.Ν., Τ.Π. και Φ.Σ.Κ. εκ νέου.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: οι ιδιοκτήτες της Ε.Ε. πρέπει να είναι ελεύθεροι επαγγελματίες, ασφαλισμένοι στο Ασφαλιστικό Ταμείο Ο.Α.Ε.Ε. (Οργανισμός Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών, παλαιότερα Τ.Ε.Β.Ε.) και δεν είναι δυνατόν να εμφανίζονται και ως υπάλληλοι της εταιρίας. Η είσπραξη οποιασδήποτε αμοιβής τους από την εταιρία τους γίνεται με την έκδοση Δελτίου Παροχής Υπηρεσιών που υποχρεούνται να διαθέτουν.

Δ. Φορολογία Εισοδήματος Ε.Ε.

Το 50% του ποσοστού των κερδών που αναλογεί στον κάθε εταίρο φορολογείται με συντελεστή 25% και το υπόλοιπο προστίθεται στο σύνολο όλων των άλλων φορολογητέων εσόδων του συγκεκριμένου ατόμου και το άθροισμα αυτό φορολογείται με βάση την κλίμακα φορολόγησης φυσικών προσώπων.

Ε. Λύση Ετερόρρυθμης Εταιρίας

Οι λόγοι που επιφέρουν τη λύση της ετερόρρυθμης εταιρίας είναι εκείνοι που ισχύουν γενικά στις προσωπικές εταιρίες. Τονίζεται ότι, ο ετερόρρυθμος εταίρος έχει (όπως και ο ομόρρυθμος) δικαίωμα να καταγγείλει την εταιρία και να προκαλέσει τη λύση της εταιρίας. Βεβαίως, αυτό γίνεται με τους όρους και τις συνέπειες που προβλέπει ο νόμος. Ακόμα, ο θάνατος, η απαγόρευση και η πτώχευση του ετερόρρυθμου εταίρου αποτελούν λόγο λύσεως της εταιρίας, όπως συμβαίνει και με τους ομόρρυθμους εταίρους.

Αν στην ετερόρρυθμη εταιρία υπάρχει μόνο ένας ετερόρρυθμος εταίρος και αποχωρήσει από αυτήν, τότε η ετερόρρυθμη εταιρεία μετατρέπεται αυτομάτως σε ομόρρυθμη. Αν στην ετερόρρυθμη εταιρία υπάρχει ένας μόνο ομόρρυθμος εταίρος και αποχωρήσει από αυτήν, τότε επέρχεται λύση της εταιρίας. Η λύση αυτής αποφεύγεται μόνο αν, με τροποποίηση του καταστατικού, αντικατασταθεί από άλλον εταίρο ομόρρυθμο (είτε κατόπιν μετατροπής ενός ετερόρρυθμου εταίρου σε ομόρρυθμο είτε με την είσοδο νέου προσώπου στην εταιρία ως ομόρρυθμου εταίρου). Η καταγγελία της ετερόρρυθμης εταιρίας, που έχει συσταθεί για ορισμένο χρόνο, οποτεδήποτε, από ετερόρρυθμο εταίρο επιφέρει πάντοτε τη λύση της εταιρίας, αζημίως για τον καταγγέλοντα, εφόσον υπάρχει σπουδαίος

λόγος. Σαν τέτοιος λόγος νοείται, κυρίως, η ουσιώδης παράβαση των συμβατικών υποχρεώσεων, αλλά και άλλα γεγονότα, τα οποία από την αρχή της καλής πίστεως και τα συναλλακτικά ήθη δικαιολογούν τη διακοπή της.

ΣΤ. Συνέχιση Ε.Ε. με τους Κληρονόμους Θανόντος Εταίρου

Κατά το άρθρο 773 του Αστικού Κώδικα, η προσωπική εταιρία λύεται με το θάνατο ενός από του εταίρους. Μπορεί όμως να συμφωνηθεί αν η εταιρία θα συνεχίζεται μεταξύ των λοιπών εταίρων ή μεταξύ των κληρονόμων του αποθανόντος. Από την διάταξη αυτή προκύπτει ότι προϋπόθεση συνέχισεως της προσωπικής εταιρίας με τους κληρονόμους του θανόντος εταίρου είναι η ύπαρξη σχετικής ρήτηρας στο καταστατικό, καθώς και η αποδοχή από τους κληρονόμους της κληρονομιάς (ή μη αποποίηση αυτής). Ο κληρονόμος θανόντος ομορρύθμου εταίρου (ευθυνόμενου απεριορίστως για τα χρέη της εταιρίας) ευθύνεται και ο ίδιος για τα μέχρι της εισόδου του στην εταιρία εταιρικά χρέη και με την προσωπική του περιουσία, εκτός αν αποδέχθηκε την κληρονομιά επ' ωφελεία απογραφής. Στην τελευταία περίπτωση πρέπει να κάνει ρητή περί αυτού δήλωση.

ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Α. ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ (Ε.Π.Ε.)

Εμπορική Ιδιότητα

Η εταιρία περιορισμένης ευθύνης είναι εμπορική και αν ο σκοπός αυτής δεν είναι εμπορική επιχείρηση (άρθρο 3 παράγραφος 1 Ν.3190/55). Η Ε.Π.Ε., δηλαδή, είναι εμπορική εταιρία κατά το τυπικό κριτήριο. Όσον αφορά τα μέλη της Ε.Π.Ε., η θεωρία κατά πλειοψηφίαν, αλλά κυρίως η νομολογία, σχεδόν χωρίς εξαίρεση, δέχονται ότι αυτά, από μόνο το γεγονός της συμμετοχής τους στην εταιρία, δεν αποκτούν την εμπορική ιδιότητα. Για να συμβεί αυτό χρειάζεται ο εταίρος της Ε.Π.Ε. να έχει ενεργό συμμετοχή στις εργασίες της εταιρίας.

Ορισμός και Χαρακτηριστικά της Ε.Π.Ε.

Ο νόμος δεν δίνει τον ορισμό της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης, αφήνοντας, προφανώς, το έργο αυτό στην επιστήμη. Το άρθρο 1 του Ν.3190/55, απλώς, προσπαθεί να περιγράψει την έννοια της Ε.Π.Ε. Βασιζόμενοι στις διατάξεις του Ν.3190/55, μπορούμε να προσδιορίσουμε τα γενικά χαρακτηριστικά της Ε.Π.Ε. Αποτελεί, ασφαλώς, νομικό πρόσωπο και κατά το άρθρο 3 του Ν.3190/55 είναι εμπορική εταιρία κατά το τυπικό κριτήριο, έστω και αν ο σκοπός αυτής δεν είναι εμπορική επιχείρηση.

Στην Ε.Π.Ε., για τις εταιρικές υποχρεώσεις ευθύνεται μόνο η εταιρία. Εν τούτοις, υπάρχει και παράλληλη ατομική ευθύνη των εταίρων για χρέη της Ε.Π.Ε. προς το δημόσιο και το Ι.Κ.Α., που καθιερώθηκε με το άρθρο 69 του Ν.Δ.356/74 (Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων). Το εταιρικό κεφάλαιο είναι διαιρεμένο σε ίσα εταιρικά μερίδια, τα οποία, όμως, δεν επιτρέπεται να παρασταθούν με αξιόγραφα (όπως γίνεται, δηλαδή, με τις μετοχές της ανώνυμης εταιρίας).

Η σύσταση της Ε.Π.Ε. συνοδεύεται με δημοσίευση του καταστατικού στο αρμόδιο Πρωτοδικείο και περιλήψεως αυτού στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Δεν απαιτείται άδεια κάποιας αρχής (όπως στην ανώνυμη εταιρία), αλλά νομοθετήθηκε (με το Π.Δ.419/86) η καταχώρηση του καταστατικού στο μητρώο Ε.Π.Ε. Τα χαρακτηριστικά της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης εν μέρει μοιάζουν με εκείνα της ανώνυμης εταιρίας (π.χ. συνέλευση εταίρων, περιορισμένη ευθύνη μελών της εταιρίας κ.ο.κ.) και εν μέρει με εκείνα της προσωπικής εταιρίας (π.χ. ύπαρξη διαχειριστή αντί διοικητικού συμβουλίου). Μερικές φορές γίνεται συνδυασμός των χαρακτηριστικών προσωπικής και ανώνυμης εταιρίας, όπως στη λήψη αποφάσεων κατά τις συνελεύσεις των εταίρων που απαιτείται πλειοψηφία τόσο του εταιρικού κεφαλαίου, όσο και του αριθμού των εταίρων.

Η Ε.Π.Ε. είναι ο εταιρικός τύπος που βρίσκεται ανάμεσα στην ανώνυμη και την προσωπική εταιρία. Δεν έχει τα μειονεκτήματα της πρώτης (που είναι κεφαλαιουχική εταιρία), όπως την ανάγκη μεγάλου κεφαλαίου και ακόμα την μειωμένη επιρροή των μετόχων στη διοίκηση της εταιρίας. Δεν έχει ούτε το μέγα μειονέκτημα των προσωπικών εταιριών, δηλαδή, το απεριόριστο της ευθύνης των ομόρρυθμων εταίρων.

B. ENNOIA – ΕΠΩΝΥΜΙΑ – ΣΚΟΠΟΣ

Έννοια της Ε.Π.Ε. – Περιορισμένη Ευθύνη των Μελών Αυτής

Η παράγραφος 1 του άρθρου 1 του Ν.3190/55 ορίζει ότι στις εταιρίες περιορισμένης ευθύνης για τις εταιρικές υποχρεώσεις ευθύνεται μόνο η εταιρία με την περιουσία της. Με τη διάταξη αυτή, λοιπόν, καθιερώνεται η περιορισμένη (μέχρι του ύψους της εισφοράς τους) ευθύνη των εταίρων της Ε.Π.Ε. Η αρχή αποτελεί την κυριότερη ομοιότητα της Ε.Π.Ε. προς την ανώνυμη εταιρία, αλλά ταυτόχρονα και το μεγαλύτερο πλεονέκτημα των εταίρων της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης. Το πλεονέκτημα αυτό έχουν όλοι οι εταίροι. Δεν υπάρχουν στην Ε.Π.Ε. εταίροι ευθυνόμενοι για τα χρέη της εταιρίας με ολόκληρη την ατομική τους περιουσία αλληλεγγύως, όπως συμβαίνει με τους ομόρρυθμους εταίρους στις Ο.Ε. και Ε.Ε.

Να σημειωθεί, όμως, ότι η ευθύνη των εταίρων της Ε.Π.Ε. είναι απεριόριστη προκειμένου για χρέη της εταιρίας προς το δημόσιο, σύμφωνα με το άρθρο 69 του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων (Ν.Δ.356/74). Το ίδιο ισχύει και για τα χρέη της Ε.Π.Ε. προς το Ι.Κ.Α. Έτσι, με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του Ν.3190/55, προσδιορίζεται η έννοια της Ε.Π.Ε. ως εταιρίας με περιορισμένη ευθύνη των μελών της χωρίς να δίδεται πλήρης ορισμός αυτής.

Τα Εταιρικά Μεριδία της Ε.Π.Ε.

Από τις διατάξεις των άρθρων 27 προκύπτει ότι το κεφάλαιο της Ε.Π.Ε. διαιρείται σε εταιρικά μερίδια, που το κάθε ένα τους πρέπει να έχει ονομαστική αξία 30 ευρώ τουλάχιστον. Το σύνολο των μεριδίων ενός εταίρου αποτελεί την εταιρική μερίδα αυτού.

Τα εταιρικά μερίδια δεν μπορούν να παρασταθούν με αξιόγραφα («μετοχές» κατά την μάλλον ατυχή διατύπωση της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του Ν.3190/55). Μόνο για ολόκληρη τη μερίδα συμμετοχής του εταίρου στην Ε.Π.Ε. μπορεί να εκδοθεί έγγραφο από την εταιρία, που αποτελεί απλώς απόδειξη της εταιρικής ιδιότητας και πρέπει να αναγράφει την ένδειξη «ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΜΗ ΦΕΡΟΥΣΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΟΥ».

Η επωνυμία της Ε.Π.Ε., κατά το άρθρο 2 του Ν.3190/55, σχηματίζεται είτε από το όνομα ενός ή περισσοτέρων εταίρων είτε προσδιορίζεται από το αντικείμενο της επιχειρήσεως που ασκείται από αυτήν. Στην πράξη, πολλές φορές, χρησιμοποιούνται για το σχηματισμό της επωνυμίας της Ε.Π.Ε. και τα δύο μαζί, δηλαδή, τόσο το όνομα κάποιου εταίρου, όσο και το αντικείμενο των εργασιών της, γιατί από την προαναφερθείσα διάταξη δεν προκύπτει πως κάτι τέτοιο απαγορεύεται. Π.χ. «Γ.ΠΑΠΑΣ ΧΗΜΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ – ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ». Εκείνο που επιβάλλεται από το νόμο (παράγραφος 2 άρθρο 2 Ν.3190/55) είναι, πως στην εταιρική επωνυμία πρέπει να περιέχονται, οπωσδήποτε, ολογράφως οι λέξεις «Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης».

Άκυρη κηρύσσεται με δικαστική απόφαση η εταιρία, εάν στο συμβολαιογραφικό έγγραφο συστάσεώς της (καταστατικό) δεν περιληφθεί η επωνυμία της ή εάν η περιληφθείσα επωνυμία δεν είναι

σύμφωνη με το νόμο. Με συμφωνία όλων των εταίρων, όμως, μπορεί να συμπληρωθεί ή τροποποιηθεί το αρχικό (συστατικό) της εταιρίας έγγραφο και να γίνει η νόμιμη δημοσίευση, οπότε θεραπεύεται η ακυρότητα.

Είναι υποχρεωτική η αναγραφή της επωνυμίας και του κεφαλαίου σε όλα τα έντυπα της εταιρίας ή σε δημοσιεύσεις και διαφημίσεις. Επίσης, η έδρα και ο αριθμός μητρώου στο οποίο έχει καταχωρηθεί η εταιρία. Τις υποχρεώσεις αυτές επιβάλλει η παράγραφος 5 του άρθρου 4 του Ν.3190/55, όπως αυτή αντικαταστάθηκε από το άρθρο 2 του Π.Δ. 419/86. Παράβαση της επιταγής αυτής του νόμου τιμωρείται με τις ποινές του άρθρου 458 του Ποινικού Κώδικα, όπως ορίζει το άρθρο 60 παράγραφος 13 του Ν.3190/55.

Ο Σκοπός της Ε.Π.Ε.

Ως προς τον σκοπό τον οποίο μπορεί να επιδιώκει η εταιρία περιορισμένης ευθύνης, με άλλα λόγια σχετικά με το αντικείμενο των εργασιών της, ο νόμος (παράγραφος 2 άρθρου 3 Ν.3190/55) θέτει ένα μόνο περιορισμό. Στην Ε.Π.Ε. απαγορεύεται η άσκηση επιχειρήσεων (εργασιών) για τις οποίες έχει ορισθεί από το νόμο άλλος αποκλειστικός εταιρικός τύπος (π.χ. τραπεζικές και ασφαλιστικές εργασίες επιτρέπεται να ασκούνται μόνο από ανώνυμες εταιρίες). Συνεπώς και κατ' αντιδιαστολή προς την παραπάνω διάταξη, κάθε εργασία για την άσκηση της οποίας ο νόμος δεν απαιτεί ορισμένο εταιρικό τύπο, μπορεί να ασκηθεί από Ε.Π.Ε. Ο διαχειριστής Ε.Π.Ε., η οποία ασκεί επιχείρηση κατά παράβαση της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του Ν.3190/55 τιμωρείται με τις ποινές του άρθρου 458 του Ποινικού Κώδικα.

Έδρα της Ε.Π.Ε.

Σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του Ν.3190/55, ως έδρα της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης ορίζεται ένας δήμος ή μια κοινότητα της Ελληνικής Επικρατείας.

Όταν πρόκειται για οπωσδήποτε μεγάλη πόλη, στην οποία υπάρχουν περισσότερες οικονομικές εφορίες, πρέπει να συμπληρώνεται η έδρα με την ακριβή διεύθυνση (οδός, αριθμός, ταχυδρομικός τομέας). Τούτο είναι απαραίτητο για να προσδιορισθεί σε ποιάς οικονομικής εφορίας την

αρμοδιότητα θα υπάγεται η εταιρία. Από την έδρα της εταιρίας καθορίζεται η δωσιδικία της εταιρίας (άρθρο 10 Αστικού Κώδικα και άρθρα 25 παράγραφος 2 και 27 Κώδικα Πολιτικού Δικαίου). Η μεταφορά της έδρας της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης από ένα δήμο ή μια κοινότητα σε άλλο δήμο ή κοινότητα αποτελεί τροποποίηση της εταιρικής συμβάσεως και συνεπώς σε τέτοια περίπτωση πρέπει να τηρηθούν όλες οι διαδικασίες τροποποίησης του καταστατικού (λήψη αποφάσεως από τη συνέλευση των εταίρων, σύνταξη συμβολαιογραφικού εγγράφου, ανακοίνωση στις οικονομικές εφορίες της πρώην και της νέας έδρας της εταιρίας, καταχώρηση στα βιβλία εταιριών του Πρωτοδικείου, δημοσίευση ανακοινώσεως στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως). Η μεταφορά, όμως, των γραφείων της έδρας της εταιρίας εντός των ορίων του αυτού δήμου ή κοινότητας (που είναι η έδρα της) δεν αποτελεί τροποποίηση του καταστατικού και απλώς αναγγέλλεται στην οικονομική εφορία. Εάν τα νέα γραφεία της έδρας της εταιρίας βρίσκονται στη δικαιοδοσία άλλης οικονομικής εφορίας, η αναγγελία θα γίνει προς την παλαιά και τη νέα εφορία.

Καταστατική έδρα της Ε.Π.Ε. καλείται αυτή που αναφέρεται στο καταστατικό, ενώ πραγματική έδρα είναι εκείνη που Από τις περιστάσεις αποδεικνύεται ότι αποτελεί το κέντρο των δραστηριοτήτων της εταιρίας. Πριν από τη σύναψη της συμβολαιογραφικής πράξεως της εταιρικής συμβάσεως δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι υφίσταται εταιρία περιορισμένης ευθύνης «υπό ίδρυσιν», αλλά προσωπική «εν τοις πράγμασι», δηλαδή, άυλη εταιρία. Το ίδιο συμβαίνει και με εταιρία περιορισμένης ευθύνης της οποίας η καταστατική έδρα βρίσκεται στην αλλοδαπή και η πραγματική στην Ελλάδα. Και η εταιρία αυτή δεν θεωρείται ότι αποτελεί Ε.Π.Ε. «υπό ίδρυσιν», αλλά προσωπική «εν τοις πράγμασι» εταιρία, της οποίας ο ειδικότερος χαρακτήρας (ομόρρυθμος, αφανής) προσδιορίζεται από τον τρόπο δράσεως των μελών της. Εξ άλλου, δεν είναι αλλοδαπή η εταιρία περιορισμένης ευθύνης, που έχει την καταστατική της έδρα στην αλλοδαπή, ενώ η πραγματική της έδρα βρίσκεται στην Ελλάδα. Η εταιρία αυτή θεωρείται ελληνική.

Γ. ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΑΙ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Εταιρικό Κεφάλαιο

Το κεφάλαιο της Ε.Π.Ε. δεν μπορεί να είναι κατώτερο των 18,000 ευρώ και πρέπει να καταβληθεί ολόκληρο κατά την κατάρτιση της εταιρικής συμβάσεως, δηλαδή, κατά την υπογραφή του σχετικού συμβολαιογραφικού εγγράφου. Ακόμα, το μισό τουλάχιστον του εταιρικού κεφαλαίου πρέπει να είναι καταβλημένο σε μετρητά (άρθρο 4 παράγραφος 1 Ν.3190/55). Από τη διατύπωση της ανωτέρου διατάξεως προκύπτουν τα ακόλουθα: Στο ιδρυτικό συμβόλαιο πρέπει να αναφέρεται ρητώς πως κατεβλήθη το εταιρικό κεφάλαιο, π.χ. με καταμέτρηση των μετρητών ενώπιον του συμβολαιογράφου ή με τις συνημμένες επιταγές τάδε και τάδε.

Μέρος του κεφαλαίου μπορεί να προέρχεται από εισφορές των εταίρων σε είδος (που, όμως, υποχρεωτικά θα εκτιμηθούν από την επιτροπή του άρθρου 9 του Κ.Ν.2190/20). Σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπεται να μειωθεί το κεφάλαιο της Ε.Π.Ε. κάτω των 18,000€ (άρθρο 41 παράγραφος 3 Ν.3190/55). Σε καμιά περίπτωση σημαίνει και για όλο το χρονικό διάστημα της λειτουργίας της. Ανώτατο όριο κεφαλαίου για την Ε.Π.Ε. δεν θέτει ο νόμος. Σε κάθε έντυπο ή διαφήμιση ή δημοσίευση της Ε.Π.Ε. πρέπει απαραίτητα να μνημονεύεται, εκτός των άλλων υποχρεωτικών στοιχείων, και το εταιρικό κεφάλαιο (άρθρο 4 παράγραφος 5 Ν.3190/55).

Η αρχή της σταθερότητας του κεφαλαίου ισχύει και στην Ε.Π.Ε., όπως σε όλες τις εταιρίες και τονίζει τον κεφαλαιουχικό χαρακτήρα αυτής. Ο χαρακτήρας αυτός, όμως, αδυνατίζει από το γεγονός ότι το κατώτατο επιτρεπόμενο όριο του εταιρικού κεφαλαίου (18,000€) δεν έχει αναπροσαρμοσθεί από το 1955, έτος κατά το οποίο θεσπίστηκε η εταιρία και φυσικά θεωρείται πολύ μικρό.

Εταιρική Μερίδα και Εταιρικό Κεφάλαιο

Το κεφάλαιο της Ε.Π.Ε. διαιρείται σε εταιρικά μερίδια. Το εταιρικό μερίδιο δεν επιτρέπεται να είναι μικρότερο των 29,42€. Μπορεί, όμως, να είναι μεγαλύτερο των 29,42€, αλλά στην περίπτωση αυτή πρέπει να είναι

ακέραιο πολλαπλάσιο του ποσού των 29,42€ (ήτοι 58,83€, 88,24€, 117,65€ κ.ο.κ.). Κάθε εταίρος μπορεί να συμμετέχει στο σχηματισμό του εταιρικού κεφαλαίου με περισσότερα μερίδια, τα οποία αποτελούν την μερίδα συμμετοχής του (εταιρική μερίδα).

Δ. ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Η σύστασή της, σε αντίθεση με τις προσωπικές εταιρίες που μπορεί να γίνει με ένα απλό ιδιωτικό συμφωνητικό, απαιτεί συμβολαιογραφική πράξη. Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 6 του Ν.3190/55 το καταστατικό υπογράφεται από τους ιδρυτές και τον δικηγόρο ο οποίος παρίσταται υποχρεωτικά ενώπιον συμβολαιογράφου.

Για να είναι έγκυρο το καταστατικό πρέπει να περιέχει υποχρεωτικά τα εξής στοιχεία:

1. το όνομα, το επώνυμο, το πατρώνυμο, την ημερομηνία γέννησης, το επάγγελμα, τη διεύθυνση κατοικίας, τον αριθμό ταυτότητας, την εκδούσα αρχή, τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου, την αρμόδια για τη φορολογία Δ.Ο.Υ. και την ιθαγένεια των εταίρων και αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο τα στοιχεία που περιέχουν την πλήρη επωνυμία και την έδρα αυτού,
2. την εταιρική επωνυμία, η οποία μπορεί να αποτελείται, είτε από τα ονόματα ενός ή περισσότερων των εταίρων, είτε από το αντικείμενο δραστηριότητας της εταιρίας, είτε από συνδυασμό των δύο, θα πρέπει όμως οπωσδήποτε να περιέχει μετά ολογράφως τις λέξεις «Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης»,
3. την έδρα της εταιρίας που πρέπει να ορίζεται σε ένα Δήμο ή σε μία Κοινότητα της Ελληνικής Επικράτειας με την οδό και το συγκεκριμένο αριθμό,
4. το κεφάλαιο της εταιρίας, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο των 18,000€ και διαιρούμενο με την ονομαστική αξία του εταιρικού μεριδίου να δίνει ακέραιο αριθμό,
5. το εταιρικό μερίδιο, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο των 30€ και πάντοτε πολλαπλάσιο αυτού,
6. την μερίδα συμμετοχής που κατέχει ο κάθε εταίρος ο οποίος συμμετέχει με μια μόνο μερίδα και με ένα ή περισσότερα εταιρικά μερίδια,

7. βεβαίωση των ιδρυτών ότι το κεφάλαιο είναι ολοσχερώς καταβλημένο κατά την ημέρα υπογραφής του καταστατικού,
8. το αντικείμενο εισφοράς των εταίρων που μπορεί να περιλαμβάνει μόνο μετρητά ή μετρητά και είδη, με την προϋπόθεση ότι το μισό τουλάχιστον από το κατώτατο όριο του εταιρικού κεφαλαίου πρέπει να είναι καταβεβλημένο σε μετρητά, την αποτίμηση αυτών και το όνομα του εταίρου που τις εισφέρει, καθώς και το σύνολο της αξίας των εισφορών σε είδος,
9. τη διάρκεια της διαχείρισης και εκπροσώπησης της εταιρίας σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα με προσδιορισμένες της αρμοδιότητές τους και τη διάρκεια της θητείας τους.

Στο καταστατικό επίσης, επιτρέπεται να περιέχονται και ρήτρες για συμπληρωματικές εισφορές, για παρεπόμενες παροχές, για απαγόρευση ανταγωνισμού, για απαγόρευση μεταβιβάσεως ή μεταβιβάσεως υπό προϋποθέσεις των εταιρικών μεριδίων, για έξοδο των εταίρων από την εταιρία, για λύση της εταιρίας για λόγους που δεν προβλέπονται από το νόμο και για έλεγχο της διαχείρισης.

Αφού υπογραφεί το καταστατικό από τους εταίρους ιδρυτές και τον παριστάμενο δικηγόρο ακολουθείται η εξής διαδικασία:

1. καταβάλλεται στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. της έδρας της εταιρίας ο Φόρος Συγκέντρωσης Κεφαλαίου (Φ.Σ.Κ.) που ανέρχεται σε 1% του ύψους του εταιρικού κεφαλαίου,
2. καταβάλλονται οι εισφορές υπέρ του Ταμείου Νομικών και Πρόνοιας Δικηγόρων που ανέρχονται σε ποσοστό 0,5% και 1% αντίστοιχα του ύψους του εταιρικού κεφαλαίου,
3. προσκομίζεται το καταστατικό στο οικείο Επιμελητήριο της έδρας της εταιρίας για την κατοχύρωση της χρήσης της εταιρικής επωνυμίας και του διακριτικού τίτλου,
4. αφού ολοκληρωθούν οι παραπάνω διαδικασίες υποβάλλεται το καταστατικό στο Πρωτοδικείο της έδρας της εταιρίας για καταχώρηση στα βιβλία εταιριών,
5. περίληψη του καταστατικού δημοσιεύεται στο Φ.Ε.Κ. (τεύχος Α.Ε. και Ε.Π.Ε.), μετά δε τη δημοσίευση η εταιρία αποκτά νομική προσωπικότητα,
6. τη δημοσίευση της περίληψης του καταστατικού στο Φ.Ε.Κ. ακολουθεί η χορήγηση Αριθμού Φορολογικού Μητρώου από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. της έδρας της εταιρίας και η θεώρηση των βιβλίων και στοιχείων.

Ε. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ Ε.Π.Ε.

Τα κέρδη που προέκυψαν από την άσκηση της δραστηριότητας της Ε.Π.Ε., φορολογούνται με ενιαίο συντελεστή 25% μετά την αφαίρεση:

- των κερδών που απαλλάσσονται ή φορολογούνται αυτοτελώς, εφόσον δε γίνει διανομή,
- των κερδών από μερίσματα ημεδαπών Α.Ε., συνεταιρισμών, αμοιβαίων κεφαλαίων, από μερίδια Ε.Π.Ε. και συμμετοχών σε Ο.Ε., Ε.Ε., Κοινωνίες Αστικού Δικαίου, Αστικές Εταιρίες, Συμμετοχικές, Αφανείς και Κοινοπραξίες,
- της επιχειρηματικής αμοιβής κατά τα οριζόμενα στις σχετικές διατάξεις, εξαντλούμενης της φορολογικής υποχρέωσης.

Η επιχειρηματική αμοιβή προσδιορίζεται με την εφαρμογή του ποσοστού συμμετοχής του εταίρου στο 50% των κερδών της εταιρίας για τους τρεις (3) πρώτους διαχειριστές εταίρους, φυσικά πρόσωπα, με τα μεγαλύτερα ποσοστά και επί περιπτώσεων περισσότερων με τα αυτά ποσοστά, ορίζεται επί ποίων θα υπολογίζεται αυτή με την υποβολή της οικίας δήλωσης εισοδήματος.

Σε περίπτωση συμμετοχής του φυσικού προσώπου σε περισσότερες εταιρίες (Ο.Ε., Ε.Ε., Ε.Π.Ε., Κοινωνία Κληρονομικού Δικαίου), δικαιούται επιχειρηματική αμοιβή από μία εταιρία, που επιλέγεται από τον ίδιο.

Προϋπόθεση για την αναγνώριση της επιχειρηματικής αμοιβής είναι η υποβολή εμπρόθεσμης αρχικής δήλωσης και σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής, αυτή να έχει υποβληθεί εντός τριάντα (30) ημερών από τη λήξη της προβλεπόμενης προθεσμίας υποβολής της.

ΣΤ. ΛΥΣΗ Ε.Π.Ε.

Οι λόγοι λύσης της Ε.Π.Ε. δεν προβλέπονται περιοριστικά στο νόμο. Η εταιρία μπορεί να λυθεί με πάροδο του χρόνου διάρκειας που προβλέπεται στο καταστατικό, με απόφαση της Συνέλευσης των Εταίρων, με κήρυξη της εταιρίας σε κατάσταση πτώχευσης, κ.λ.π.

ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

A. ΓΕΝΙΚΑ

Πρόκειται για κεφαλαιουχική (Μετοχική εταιρία της οποίας το κεφάλαιο είναι διαιρεμένο σε μετοχές και οι μέτοχοι δεν ευθύνονται πέρα από το ποσοστό συνεισφοράς τους για τις υποχρεώσεις της εταιρίας. Είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με δική της νομική υπόσταση. Κάθε ανώνυμη εταιρία είναι εμπορική και στην περίπτωση που δεν προβλέπεται στο σκοπό της Ν.2190/1920 άρθρο 1.

Για τη σύνταξη του Καταστατικού της εταιρίας, πρέπει να μελετηθούν και να συμφωνηθούν μεταξύ των ιδρυτών της τα παρακάτω:

1. Επωνυμία: Η επωνυμία λαμβάνεται υποχρεωτικά από το αντικείμενο εργασιών που ασκεί η εταιρία, εκτός αν ο σκοπός της περιλαμβάνει πολλά αντικείμενα, οπότε στην περίπτωση αυτή η επωνυμία μπορεί να λαμβάνεται από τα κυριότερα από αυτά (άρθρο 5 του Κ.Ν.2190/1920), ενώ πρέπει να περιέχει και τις λέξεις «Ανώνυμη Εταιρία», ενώ παράλληλα μπορεί να περιέχει το ονοματεπώνυμο του ιδρυτού ή των ιδρυτών ή άλλου φυσικού προσώπου ή την επωνυμία Εμπορικής εταιρίας και δεν επιτρέπεται να συγχέεται με άλλη επωνυμία.

2. Έδρα: Έδρα της εταιρίας ορίζεται ένας δήμος ή μια κοινότητα της ελληνικής επικράτειας που θα εγκατασταθεί η εταιρία και όχι συνοικία ή δρόμος. Αν οριστεί έδρα εκτός από δήμο ή κοινότητα και συγκεκριμένη διεύθυνση (οδός – αριθμός), σε περίπτωση μεταφοράς της έδρας σε άλλη διεύθυνση στον ίδιο νομό ή κοινότητα, χρειάζεται τροποποίηση του Καταστατικού (άρθρο 6 του Ν.2190/1920).

3. Σκοπός: Εδώ χρειάζεται να υπάρχει περιληπτική περιγραφή των κυρίων και παρεπόμενων δραστηριοτήτων με τις οποίες πρόκειται να ασχοληθεί η Α.Ε.

4. Διάρκεια: Ο νόμος δεν ορίζει τη διάρκεια της εταιρίας. Συνήθως, ορίζεται διάρκεια αυτής 30-50 χρόνια και αυτό για να αποφεύγονται οι συχνές τροποποιήσεις του Καταστατικού της.

5. Το κεφάλαιο της εταιρίας και τον τρόπο καταβολής του.
6. Το είδος των μετοχών, τον αριθμό τους ανά κατηγορία, την ονομαστική τους αξία και την έκδοσή τους.
7. Τη σύγκλιση, την συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου.
8. Τη σύγκλιση, την συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες των Γενικών Συνελεύσεων.
9. Τον έλεγχο και τους ελεγκτές.
10. Τα δικαιώματα των μετόχων.
11. Τον Ισολογισμό και την διάθεση κερδών.
12. Τη λύση της εταιρίας και την εκκαθάριση της περιουσίας της.
13. Τα ατομικά στοιχεία των φυσικών, ή νομικών προσώπων που υπέγραψαν το Καταστατικό της εταιρίας.
14. Το σύνολο των δαπανών που απαιτήθηκαν για τη σύσταση της εταιρίας.

Το Καταστατικό μπορεί να περιέχει και άλλες διατάξεις εκτός από τις παραπάνω. Σε περίπτωση που δεν περιέχει ένα ή περισσότερα στοιχεία από τα παραπάνω το Καταστατικό δεν είναι έγκυρο.

B. ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ Α.Ε.

Το ανώτατο όργανο της Α.Ε. είναι η **Γενική Συνέλευση** (Γ.Σ.), στην οποία λαμβάνονται όλες οι μεγάλες αποφάσεις. Τη Γενική Συνέλευση απαρτίζουν οι μέτοχοι της εταιρίας. Οι συνελεύσεις είναι έκτακτες και τακτικές. Τακτική Γενική Συνέλευση γίνεται τουλάχιστον μία φορά το έτος. Κάθε μετοχή αποτελεί μία ψήφο και καθένας έχει δικαίωμα να ψηφίσει ή και να ψηφιστεί. Στις Γενικές Συνελεύσεις γίνεται ψηφοφορία για τη σύνθεση του επόμενου Διοικητικού Συμβουλίου, ορίζονται τα καθήκοντά του, λαμβάνονται αποφάσεις για σημαντικά ζητήματα όπως καθορισμός της μακροχρόνιας πολιτικής της εταιρίας και παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που πέτυχε η εταιρία την προηγούμενη χρήση και

εγκρίνεται ο ισολογισμός της. Τέλος οποιαδήποτε αλλαγή στο Καταστατικό της εταιρίας πρέπει να αποφασιστεί από Γενική Συνέλευση. Το **Διοικητικό Συμβούλιο** (Δ.Σ.) αποτελείται από τα μέλη που ψηφίστηκαν στην Γενική Συνέλευση και έχει το καθήκον της επίβλεψης της εταιρίας και της χάραξης πολιτικής και στρατηγικής αυτής. Έτσι το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδριάζει για πολύ σημαντικά ζητήματα και παρακολουθεί την πορεία της εταιρίας στην αγορά. Το Διοικητικό Συμβούλιο εκλέγει τον Πρόεδρό του, ο οποίος είναι υπεύθυνος για τον συντονισμό των εργασιών του, καθώς και τον «Διευθύνοντα Σύμβουλο», οποίος ασκεί την διοίκηση και εκπροσώπηση της εταιρίας. Ο Πρόεδρος και ο Διευθύνων Σύμβουλος μπορεί να είναι συχνά το ίδιο πρόσωπο, ενώ μπορεί να οριστούν περισσότεροι από ένας Διευθύνοντες Σύμβουλοι.

Γ. ΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Άλλα νομικά ζητήματα αφορούν τους όρους δημοσιότητας της Γενικής Συνέλευσης όπως τη δημοσίευση σε εφημερίδα πρόσκλησης των μετόχων για να συμμετάσχουν στην Γενική Συνέλευση είκοσι ημέρες πριν από αυτήν. Διατάξεις για αυξημένη ή απλή απαρτία της Γενικής Συνέλευσης, τροποποιήσεις του Καταστατικού της κ.α.

Μία Α.Ε. απαγορεύεται (με μερικές εξαιρέσεις) να αποκτήσει τις μετοχές της. Μπορεί ωστόσο να αγοράσει ένα μικρό ποσοστό αυτών για να τις διαθέσει στο προσωπικό της. Η Α.Ε. υπόκειται στον έλεγχο των αποτελεσμάτων και του ισολογισμού της – τόσο για διαπίστωση ή όχι φοροδιαφυγής και σωστής τήρησης των απαραίτητων βιβλίων όσο και – από τους Ορκωτούς Ελεγκτές και Λογιστές οι οποίοι ελέγχουν την επιχείρηση εκ μέρους των μετόχων και πιστοποιούν την ορθότητα των αποτελεσμάτων (όταν αυτά είναι ορθά).

Δ. ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ

Μία Α.Ε. μπορεί να εισαχθεί στο Χρηματιστήριο για την διαπραγμάτευση των μετοχών της. Ωστόσο για την εισαγωγή σε μεγάλα χρηματιστήρια χρειάζονται αυστηρά κριτήρια να ικανοποιούνται και αυξημένες διατυπώσεις δημοσιότητας. Όλοι μπορούν να αποκτήσουν ελεύθερα μετοχές και να τις μεταβιβάσουν όποτε επιθυμούν. Σε μία μετοχή η οποία είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο, η τιμή της, πέραν

του μεριδίου του εταιρικού κεφαλαίου περιέχει και Πληροφορίες. Οι πληροφορίες αυτές (για την αγορά και την επιχείρηση) μαζί με την προσφορά και ζήτηση των μετοχών συχνά προκαλούν διακυμάνσεις της τιμής της χωρίς ουσιαστικά να μειώνεται ή να αυξάνεται πραγματικά το εταιρικό κεφάλαιο.

Ε. ΙΔΡΥΣΗ Α.Ε.

Προϋποθέσεις Ίδρυσης

Για την ίδρυση ανώνυμης εταιρίας πρέπει να συμπράξουν δύο τουλάχιστον μέρη ή κατά την έκφραση του νόμου το κεφάλαιο αυτής πρέπει να αναληφθεί από δύο τουλάχιστον ιδρυτές. Η αναλογία συμμετοχής των ιδρυτών δεν ορίζεται.

Τα ιδρυτικά μέλη της ανώνυμης εταιρίας μπορεί να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Τα φυσικά πρόσωπα πρέπει να έχουν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο (18^ο) έτος της ηλικίας τους. Συμμετοχή ανηλίκου στην ίδρυση ανώνυμης εταιρίας επιτρέπεται μόνο κατόπιν δικαστικής άδειας.

Κατώτερο όριο γενικώς για την ίδρυση Ανώνυμης Εταιρίας είναι τα 58.694,06 ευρώ (20.000.000 δρχ), ενώ υπάρχουν περιπτώσεις που ο νόμος απαιτεί πολύ μεγαλύτερο ποσό κεφαλαίου. Π.χ. οι προερχόμενες από συγχώνευση ή μετατροπή ανώνυμες εταιρίες πρέπει να έχουν ελάχιστο ύψος μετοχικού κεφαλαίου 293.470,29 ευρώ (100.000.000 δρχ).

Βασικά Χαρακτηριστικά

Τα βασικά χαρακτηριστικά της ανώνυμης εταιρίας είναι τα ακόλουθα:

1. το μεγάλο σχετικά κεφάλαιο που απαιτείται για την ίδρυσή της,
2. η διαίρεση του κεφαλαίου σε ίσα μερίδια, που ενσωματώνονται σε έγγραφα, τις μετοχές,
3. οι αυστηροί όροι δημοσιότητας κατά την ίδρυσή της αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής της,
4. η μακρά διάρκειά της (συνήθως 50 έτη),

5. η περιορισμένη ευθύνη των μετόχων,
6. η λήψη αποφάσεων κατά πλειοψηφία,
7. η ύπαρξη δύο οργάνων, ήτοι της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων και του Διοικητικού Συμβουλίου.

ΣΤ. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Σύνταξη Σχεδίου Καταστατικού

Οι διαδικασίες σύστασης μίας Ανώνυμης Εταιρίας ξεκινούν από τη σύνταξη του Σχεδίου του Καταστατικού της εταιρίας. Το καταστατικό αποτελεί το νομικό έγγραφο της συστάσεως της εταιρίας αλλά επίσης προδιαγράφει και όλα τα βασικά θέματα που αφορούν στις σχέσεις των μετόχων, στη διοίκηση της εταιρίας, σε θέματα που αφορούν τη διάρκεια ζωής της αλλά και τη διάλυσή της.

Η ελάχιστη πληροφορία που πρέπει να περιέχεται στο καταστατικό προσδιορίζεται από το άρθρο 2 του Κ.Ν.2190/1920 (όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 2 του Π.Δ.409/1986) και αφορά πληροφορίες:

- για την εταιρική επωνυμία και το σκοπό της εταιρίας
- για την έδρα της εταιρίας
- για την διάρκειά της
- για το ύψος και τον τρόπο καταβολής του εταιρικού κεφαλαίου
- για το είδος των μετοχών, καθώς και για τον αριθμό, την ονομαστική αξία και την έκδοσή τους
- για τον αριθμό των μετοχών κάθε κατηγορίας εάν υπάρχουν περισσότερες κατηγορίες μετοχών
- για τη μετατροπή ονομαστικών μετοχών σε ανώνυμες, ή ανωνύμων μετοχών σε ονομαστικές
- για τη σύγκληση, τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου
- για τη σύγκληση, τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες των Γενικών Συνελεύσεων
- για τους ελεγκτές
- για τα δικαιώματα των μετόχων

- για τον ισολογισμό και τη διάθεση των κερδών
- για τη λύση της εταιρίας και την εκκαθάριση της περιουσίας της

Το καταστατικό της ανώνυμης εταιρίας πρέπει να αναφέρει επίσης:

- τα ατομικά στοιχεία των φυσικών ή νομικών προσώπων που υπέγραψαν το καταστατικό της εταιρίας ή στο όνομα και για λογαριασμό των οποίων έχει υπογραφεί το καταστατικό αυτό
- το συνολικό ποσό, τουλάχιστον κατά προσέγγιση, όλων, των δαπανών που απαιτήθηκαν για τη σύσταση της εταιρίας και βαρύνουν αυτή

Προέγκριση Επωνυμίας

Εφόσον έχει επιλεγθεί η επωνυμία και ο διακριτικός τίτλος της νέας εταιρίας, και εφόσον έχει γίνει γνωστός ο σκοπός και ο τύπος της, είναι σκόπιμο να γίνει επίσκεψη στο οικείο επιμελητήριο για να βεβαιωθεί ότι η συγκεκριμένη επωνυμία και διακριτικός τίτλος δεν έχει δοθεί σε κάποια άλλη Ανώνυμη Εταιρία και είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις του νόμου (άρθρο 5α του Κ.Ν.1089/80). Κατά την επίσκεψή αυτή στο Επιμελητήριο, πρέπει να κατατεθεί συμπληρωμένη μία αίτηση και ένα παράβολο. Εάν η επιλεγμένη επωνυμία και διακριτικός τίτλος είναι αποδεκτός, θα δοθεί βεβαίωση ένας αύξων αριθμός κράτησης της επωνυμίας ο οποίος ισχύει για 2 μήνες. Στην περίπτωση όπου η επωνυμία που έχει επιλεγθεί έχει ήδη χρησιμοποιηθεί ή δεν είναι συμβατή με τις απαιτήσεις του νόμου, θα πρέπει να επιλεγθεί νέα επωνυμία και να προσαρμοστεί το Σχέδιο Καταστατικού. (Το στάδιο αυτό της Προέγκρισης Επωνυμίας, δεν είναι υποχρεωτικό αλλά είναι χρήσιμο για να γίνει πριν τη σύνταξη και υπογραφή του καταστατικού, για να βεβαιωθεί ότι η επωνυμία που έχει επιλεγθεί είναι δεκτή και να μην χρειαστεί να γίνουν αλλαγές στο καταστατικό).

Δικηγορικός Σύλλογος

Στη συνέχεια, και πριν προχωρήσουμε στην υπογραφή του καταστατικού ενώπιον συμβολαιογράφου πρέπει να καταβληθεί στο Δικηγορικό Σύλλογο γραμμάτιο προείσπραξης για τον συμπράττοντα δικηγόρο ο οποίος θα παρίσταται στην υπογραφή του καταστατικού. Η παρουσία του

δικηγόρου κατά την υπογραφή του καταστατικού Ανώνυμης Εταιρίας είναι υποχρεωτική από το νόμο (άρθρο 42, Ν.Δ.3026/54). Το ύψος του γραμματίου προείσπραξης για την αμοιβή του δικηγόρου είναι 1% για τα πρώτα πέντε εκατομμύρια του μετοχικού κεφαλαίου και 0,5% για όλο το υπόλοιπο ποσό. Το ύψος αυτό ορίζεται από το άρθρο 42 του Ν.Δ.3026/54.

Συμβολαιογράφος

Το επόμενο βήμα είναι η υπογραφή του Καταστατικού Συστάσεως της Ανώνυμης Εταιρίας ενώπιον συμβολαιογράφου (άρθρο 4 παράγραφος 1 Κ.Ν.2190/20 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 5 του Π.Δ.409/86). Στο συμβολαιογράφο πρέπει να προσκομισθεί το Σχέδιο Καταστατικού, τα ΑΦΜ των μετόχων και τις ταυτότητές τους και το γραμμάτιο προείσπραξης από το Δικηγορικό Σύλλογο. Στην περίπτωση όπου κάποιος/οι από τους ιδρυτές της εταιρίας είναι άλλες εταιρίες, πρέπει να προσκομισθούν και τα αντίστοιχα νομιμοποιητικά τους έγγραφα. Το καταστατικό υπογράφεται από τα ιδρυτικά μέλη της ανώνυμης εταιρίας και το δικηγόρο ο οποίος παρίσταται και έχει συντάξει το σχέδιο καταστατικού. Οι ιδρυτές μπορούν να παρίστανται και να υπογράψουν όλοι αυτοπροσώπως ή να αντιπροσωπευθούν με συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο από άλλα πρόσωπα (συνιδρυτές ή τρίτους) που θα υπογράψουν αντί για αυτούς. Όταν μεταξύ των συνιδρυτών υπάρχουν και νομικά πρόσωπα, αυτά εξουσιοδοτούν, μέσω των αρμοδίων οργάνων τους, τα κατάλληλα φυσικά πρόσωπα (που βάσει καταστατικών διατάξεων, μπορούν να λάβουν τέτοια εξουσιοδότηση) για να παραστούν ενώπιον του συμβολαιογράφου και να υπογράψουν το καταστατικό. Το ύψος της αμοιβής του συμβολαιογράφου για ένα απλό συμβόλαιο σε 4 αντίγραφα ανέρχεται σε 650€ περίπου (ΚΥΑ 74084/23-10-96).

Επιμελητήριο

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.2081/92, το υπογεγραμμένο καταστατικό της συστηνόμενης Ανώνυμης Εταιρίας σε δύο αντίγραφα προσκομίζεται στο οικείο επιμελητήριο, μαζί με τον αύξοντα αριθμό κράτησης επωνυμίας (αν έχει παρθεί από το επιμελητήριο τέτοιος αριθμός), 2 χαρτόσημα δημοσίου του 0,5€ και μία αίτηση. Το επιμελητήριο, εφόσον ελέγξει την επωνυμία και το διακριτικό τίτλο, θεωρεί το καταστατικό για

τον έλεγχο του δικαιώματος χρήσης της Επωνυμίας και Διακριτικού τίτλου.

ΦΑΕΕ / ΦΑΒΕ (Καταβολή ΦΣΚ)

Μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την υπογραφή του καταστατικού, πρέπει να καταβληθεί στην οικεία ΦΑΕΕ/ΦΑΒΕ το φόρο συγκέντρωσης κεφαλαίου (Φ.Σ.Κ.), ο οποίος ανέρχεται σε 1% επί του ύψους του μετοχικού κεφαλαίου (άρθρα 17-31, Ν.1676/86). Για την καταβολή του Φ.Σ.Κ. πρέπει να προσκομισθούν δύο αντίγραφα του καταστατικού (εκ των οποίων το ένα είναι αυτό που έχει θεωρηθεί από το επιμελητήριο), επιταγή με το προδιαγεγραμμένο ποσό, δήλωση Φ.Σ.Κ. εις διπλούν. Θα θεωρηθεί το καταστατικό και θα επιστραφεί επίσης το διπλότυπο καταβολής και το ένα από τα δύο αντίγραφα της δήλωσης Φ.Σ.Κ.

Δ.Ο.Υ. (Οποιαδήποτε)

Σε οποιαδήποτε Δ.Ο.Υ. θα πληρώσετε παράβολο δημοσίου και εισφορά υπέρ του Ταμείου Ασφάλισης Προσωπικού του Εθνικού Τυπογραφείου (Τ.Α.Π.Ε.Τ.), σύνολον περίπου 520€. Το παράβολο αυτό αφορά τη μετέπειτα δημοσίευση της ανακοίνωσης της εταιρίας από το Εθνικό Τυπογραφείο.

Εθνική Τράπεζα

Στην Εθνική Τράπεζα Ελλάδος (Ε.Τ.Ε.) θα κατατεθεί ποσό ύψους ένα τοις χιλίσις (0,001) επί του μετοχικού κεφαλαίου υπέρ της Επιτροπής Ανταγωνισμού (Υ.Α. 2279/10-09-2000), στον Ειδικό Λογαριασμό της Επιτροπής Ανταγωνισμού, Κεντρικό Κατάστημα Αθήνας Νο 040/546191-03.

Νομαρχία ή Γενική Γραμματεία Εμπορίου

Το επόμενο βήμα είναι να κατατεθεί στην αρμόδια αρχή το καταστατικό της εταιρίας για την έγκριση της σύστασής της. Η αρμόδια αρχή είναι:

- Η Νομαρχία στην οποία υπάγεται η έδρα της εταιρίας για όλες τις περιπτώσεις εκτός από αυτές που διαφαίνονται στην επόμενη παράγραφο.
- Η Διεύθυνση Α.Ε. και Πίστεως της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή, εάν ανήκετε σε μία από τις ακόλουθες περιπτώσεις:
 1. Πιστωτικά Ιδρύματα και Υποκαταστήματα Πιστωτικών Ιδρυμάτων που έχουν την έδρα τους σε άλλο Κράτος μέλος ή Τρίτη Χώρα (άρθρο 51 του 78 του Κ.Ν.2190/20 σε συνδυασμό με τον Ν.2076/92).
 2. Ανώνυμες Εταιρίες που οι μετοχές τους είναι εισηγμένες στην Κύρια και Παράλληλη Αγορά του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών.
 3. Ανώνυμες Εταιρίες Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου και Ανώνυμες Εταιρίες Διαχειρίσεως Αμοιβαίων Κεφαλαίων (Ν.1969/91).
 4. Ανώνυμες Χρηματιστηριακές Εταιρίες (Α.Χ.Ε.) και Ανώνυμες Χρηματιστηριακές Εταιρίες Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (Α.Χ.Ε.Π.Ε.Υ.), (Ν.1806/88).
 5. Ανώνυμες Εταιρίες Διαχειρίσεως Αμοιβαίων Κεφαλαίων Ακίνητης Περιουσίας και Ανώνυμες Εταιρίες Επενδύσεων σε Ακίνητη Περιουσία.
 6. Αθλητικές Ανώνυμες Εταιρίες (Ποδοσφαιρικές Α.Ε. και Καλαθοσφαιρικές Α.Ε.), (Ν.1958/91).
 7. Ανώνυμες Εταιρίες που σύμφωνα με ειδικές διατάξεις εποπτεύονται από τη Διεύθυνση Α.Ε. και Πίστεως και είναι οι εξής:
 - Κεντρικό Αποθετήριο Αξιών Α.Ε.
 - Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών Α.Ε.
 - Εταιρία Εκκαθάρισης Συναλλαγών επί Παραγώγων Ανώνυμη Εταιρία
 - Ελληνικά Χρηματιστήρια Ανώνυμη Εταιρία Συμμετοχών.
 - Οργανισμός Κεντρικής Αγοράς Αθηνών Ανώνυμη Εταιρία
 - Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης Ανώνυμη Εταιρία
 - Ελληνικό Φεστιβάλ Ανώνυμος Εταιρία
 - Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα Ανώνυμη Εταιρία

(Οι προαναφερόμενες εταιρίες, καθώς επίσης και τα Ανταλλακτήρια (Ν.2515/97), οι Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί (Ν.2076/92, Π.Δ.2258/93, Γ.Β.196/93), οι Εταιρίες Εξαγωγών (Ν.1731/87), οι Εταιρίες Αποθετηρίων τίτλων (Ν.1892/96) και οι Ασφαλιστικές Εταιρίες (Ν.2496/97, Ν.Δ.400/70) διέπονται από διαφορετικό καθεστώς, για το οποίο μπορείτε να πληροφορηθείτε από τη σχετική νομοθεσία ή επικοινωνία με τις αρμόδιες υπηρεσίες).

Στην αρμόδια αρχή πρέπει να κατατεθούν τα ακόλουθα:

- Δύο αντίγραφα του καταστατικού, το ένα θεωρημένο από το οικείο επιμελητήριο για την επωνυμία,
- Δήλωση του Φ.Σ.Κ.,
- Παράβολο και Τ.Α.Π.Ε.Τ.,
- Παραστατικό του γραμματίου είσπραξης της Εθνικής Τράπεζας,
- Σχέδιο της ανακοίνωσης για τη σύσταση της εταιρίας εις διπλούν (δεν είναι υποχρεωτικό), και
- Αίτηση

Κατά την εξέταση του καταστατικού, είναι πιθανόν ότι θα ζητηθούν ορισμένες τροποποιήσεις από την αρμόδια αρχή. Σε αυτήν την περίπτωση, οι τροποποιήσεις γίνονται από το συμβολαιογράφο και υπογράφονται και πάλι από του ιδρυτές της εταιρίας ή το πρόσωπο που τυχόν έχει εξουσιοδοτηθεί από την αρχική συμβολαιογραφική πράξη. Αν η τροποποίηση αφορά αλλαγή της επωνυμίας και διακριτικού τίτλου, θα πρέπει πρώτα να ξαναγίνει επίσκεψη από το οικείο επιμελητήριο για έλεγχο της νέας επωνυμίας και διακριτικού τίτλου και στη συνέχεια να γίνει η τροποποιητική πράξη από το συμβολαιογράφο. Η τροποποιητική πράξη του καταστατικού θα προσκομισθεί στην αρμόδια αρχή. Στη συνέχεια, εκδίδεται η απόφαση με την οποία εγκρίνεται η σύσταση της εταιρίας και καταχωρείται στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών (Μ.Α.Ε.).

Εθνικό Τυπογραφείο

Η αρμόδια αρχή που εκδίδει την απόφαση έγκρισης της σύστασης της εταιρίας, αποστέλλει στο Εθνικό Τυπογραφείο ανακοίνωση περί της συστάσεως της εταιρίας προς δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Επιμελητήριο

Εντός δύο μηνών από τη σύσταση της εταιρίας πρέπει να εγγραφεί η εταιρία στο οικείο επιμελητήριο. Για την εγγραφή πρέπει να προσκομισθούν τα απαραίτητα δικαιολογητικά τα οποία διευκρινίζονται στα κατά τόπους Επιμελητήρια.

ΦΑΕΕ/ΦΑΒΕ

Εντός δέκα ημερών από την ημερομηνία όπου εκδίδεται από την αρμόδια αρχή η απόφαση σύστασης της εταιρίας, πρέπει να γίνει έναρξη εργασιών στην ΦΑΕΕ/ΦΑΒΕ. Τα δικαιολογητικά που χρειάζονται και πρέπει να είναι πρωτότυπα ή επικυρωμένα εμφανίζονται παρακάτω:

- Έγκριση Νομαρχίας
- Ανακοίνωση Νομαρχίας περί της εγγραφής της εταιρίας στο μητρώο ανωνύμων εταιριών
- Απόδειξη από την εφορία ότι πληρώθηκε το Τ.Α.Π.Ε.Τ.
- Καταστατικό
- Τίτλος κυριότητας ή μισθωτήριο επαγγελματικής εγκατάστασης
- Υπεύθυνη δήλωση ότι θα προσκομισθεί σε δύο αντίτυπα το Φ.Ε.Κ. στο οποίο καταχωρείται η σύσταση της Α.Ε.
- Αντίγραφο της δήλωσης καταβολής φόρου συγκέντρωσης κεφαλαίου και το διπλότυπο πληρωμής
- Δήλωση έναρξης με τα έντυπα Μ3, Μ6 και Μ7
- Τέλος έναρξης δραστηριότητας σε επιταγή ποσού 660,31€
- Εξουσιοδότηση του εκπροσώπου αν τυχόν η δήλωση υποβάλλεται από τρίτο πρόσωπο

Στο σημείο αυτό ορίζεται από την εφορία ένας ελεγκτής για να κάνει έλεγχο στις εγκαταστάσεις και στο χώρο της εταιρίας. Μετά τον έλεγχο παρέχει ειδικό έλεγχο αυτοψίας και μαζί με αυτή την έκθεση ο επενδυτής καλείται πίσω στην εφορία με τα παρακάτω δικαιολογητικά:

- Ειδική έκθεση αυτοψίας
- Βεβαίωση εγγραφής ή απαλλαγής του οικείου ασφαλιστικού φορέα προκειμένου για φυσικά πρόσωπα ή εταίρους Ο.Ε., Ε.Ε., Ε.Π.Ε., ή κοινοπραξιών και Κοινωνιών Αστικού Δικαίου ή μελών του Δ.Σ., Α.Ε. σύμφωνα με την ισχύουσα κάθε φορά ασφαλιστική νομοθεσία
- Βεβαίωση εγγραφής από επιμελητήριο όπως απαιτείται

Στις περιπτώσεις αλλοδαπών υποβάλλεται:

- Άδεια παραμονής στη χώρα
- Πιστοποιητικό φορολογικής κατοικίας για κατοίκους χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στην συνέχεια θα πρέπει να γίνουν οι απαραίτητες διαδικασίες για τη θεώρηση βιβλίων και στοιχείων.

Εφόσον οι διαδικασίες σύστασης της Ανώνυμης Εταιρίας έχουν ολοκληρωθεί, και πριν αρχίσει να λειτουργεί η ανώνυμη εταιρία, χρειάζεται να γίνει συγκρότηση του πρώτου διοικητικού συμβουλίου της εταιρίας σε σώμα. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 11 του Κ.Ν.2190/20 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 του Ν.2339/95), μέσα στο πρώτο δίμηνο από τη σύσταση της ανώνυμης εταιρίας, το διοικητικό συμβούλιο υποχρεούται να συνέλθει σε ειδική συνεδρίαση με μοναδικό θέμα ημερήσιας διατάξεως την πιστοποίηση καταβολής ή μη του από του καταστατικού οριζόμενου αρχικού μετοχικού κεφαλαίου.

Φορολογία Κερδών Α.Ε. – Φόρος Εισοδήματος

Η Ανώνυμη Εταιρία σε φορολογία – φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων για το συνολικό της εισόδημα ή κέρδος που προκύπτει στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή. Τα καθαρά κέρδη της εταιρίας υπόκεινται σε φορολογία με συντελεστή 25% ανεξαρτήτως αν η ανώνυμη εταιρία είναι εισηγμένη στο Χ.Α.Α. ή όχι. Ο Συντελεστής αυτός εμφανίζεται μειωμένος κατά 40% για κέρδη από δραστηριότητες σε νησιά με

πληθυσμό κάτω των 3.100 κατοίκων. Για τον προσδιορισμό της φορολογητέας αξίας από τα κέρδη της χρήσης αφαιρούνται τα κέρδη που φορολογούνται κατά ειδικό τρόπο ή είναι αφορολόγητα.

1. Αφαιρείται σύμφωνα με το άρθρο 44 του Ν.2190/1920 το 1/20 τουλάχιστον των καθαρών κερδών για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού.

2. Κρατείται το απαιτούμενο ποσό για την καταβολή πρώτου μερίσματος 6% τουλάχιστον επί του εταιρικού κεφαλαίου ή το 25% των κερδών αν είναι μεγαλύτερο. Με πλειοψηφία της Γενικής Συνέλευσης τουλάχιστον 65% μπορεί να διανεμηθεί το μικρότερο ποσό. Η διανομή αυτή μπορεί να μη γίνει αν η Γενική Συνέλευση αποφασίσει με πλειοψηφία τουλάχιστον 70% του καταβεβλημένου κεφαλαίου.

3. Στην περίπτωση αυτή, το μη διανεμημένο μέρισμα μέχρι τουλάχιστον 35% επί των καθαρών κερδών, μεταφέρεται στα βιβλία της εταιρίας σε ειδικό λογαριασμό αποθεματικού προς κεφαλαιοποίηση. Το αποθεματικό αυτό υποχρεούται η ανώνυμη εταιρία εντός τετραετίας από το χρόνο σχηματισμού του να κεφαλαιοποιήσει, με έκδοση νέων μετοχών που παραδίδει δωρεάν στους δικαιούχους μετόχους. (Άρθρο 3 παράγραφος 18 και 19 Ν.2753/99. ισχύει από 17.11.99). τα υπόλοιπα κέρδη κατά τους ορισμούς του καταστατικού.

Σε περίπτωση διανομής κερδών στο προσωπικό το διατιθέμενο για αυτό το ποσό δεν μπορεί να είναι ανώτερο του 10% των συνολικών κερδών (Ε.7383/29.03.1985 Υπ.Εθν.Οικ. Και Οίκον.).

Η χορήγηση μετοχών γίνεται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων η οποία λαμβάνεται με την απαρτία και πλειοψηφία που καθορίζουν αντίστοιχα τα άρθρα 29, παράγραφος 1, 2 και 31 του Κωδ. Ν.2190/1920. Η απόφαση αυτή καθορίζει κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια που δεν ρυθμίζεται διαφορετικά από το νόμο.

Η χορήγηση των μετοχών στην περίπτωση αυτή επιτρέπεται μόνο ύστερα από αντίστοιχη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας που πραγματοποιείται με την κεφαλαιοποίηση των μη διανεμηθέντων κερδών σε ποσοστό που δεν θα υπερβαίνει το 20% αυτών.

Οι εκδιδόμενες μετοχές είναι ονομαστικές και επί μία τριετία από την έκδοσή τους μπορούν αν μεταβιβασθούν μόνο κατόπιν εγκρίσεως της Γενικής Συνέλευσης. Παραδίδονται στους δικαιούχους και παρέχουν πλήρη μετοχικά δικαιώματα, ιδίως δικαίωμα ψήφου και λήψης του μερίσματος. Μετά την πάροδο της τριετίας οι μετοχές αντικαθίστανται από ανώνυμες και ελεύθερα μεταβιβάσιμες. Σε κάθε διανομή δεν είναι δυνατή η χορήγηση σε δικαιούχο υπερτριπλασίου αριθμού μετοχών από τις χορηγούμενες σε οποιονδήποτε άλλο δικαιούχο. (Π.Δ.30/27.02.98. Ισχύει από 27.02.98).

Σύμφωνα με το άρθρο 24 του Ν.2190/1920 οι αμοιβές μελών Δ.Σ. λαμβάνονται από το υπόλοιπο των κερδών που απομένουν μετά την αφαίρεση του τακτικού αποθεματικού και του πρώτου μερίσματος.

Λύση της Ανώνυμης Εταιρίας

Η Ανώνυμη Εταιρία λύεται όταν παρέλθει ο χρόνος της διάρκειας για την οποία συστήθηκε, όταν η Γενική Συνέλευση των μετόχων το αποφασίσει με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία και όταν η εταιρία πτωχεύσει. Σε ορισμένες περιπτώσεις (π.χ. μη καταβολή του κεφαλαίου, απώλεια των 9/10 του κεφαλαίου, μη υποβολή τριών ισολογισμών κλπ.) η Διοίκηση μπορεί να ανακαλέσει την άδεια σύστασης της εταιρίας, που έτσι τίθεται υπό εκκαθάριση. Την εκκαθάριση διενεργούν οι εκκαθαριστές, που είναι όργανα της εταιρίας.

Νέος Νόμος 3604/2007

Με το νέο νόμο 3604/2007 (ΦΕΚ 189/Α'/08.08.2007) αναμορφώθηκε ριζικά το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της Ανώνυμης Εταιρίας. Με το Ν.3604/2007 ο νόμος 2190/1920 περί Ανωνύμων Εταιριών εκσυγχρονίζεται και αλλάζει κυριολεκτικά μορφή επιδιώκοντας:

1. να εισάγει τις επιχειρήσεις στην εποχή της πληροφορίας και των νέων δεδομένων που επιβάλλει ο διεθνής ανταγωνισμός,
2. και η ενσωμάτωση στο Ελληνικό δίκαιο της Οδηγίας 2006/68/Ε.Κ. του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 6^{ης} Σεπτεμβρίου 2006 για τροποποίηση της Οδηγίας 77/91/Ε.Ο.Κ. του Συμβουλίου σχετικά με τη σύσταση της ανωνύμου εταιρίας και τη διατήρηση και τις μεταβολές του κεφαλαίου της και, εν μέρει

ενσωμάτωση της Οδηγίας 2003/58/Ε.Κ. του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15^{ης} Ιουλίου 2003 για τροποποίηση της Οδηγίας 68/151/Ε.Ο.Κ. του Συμβουλίου σχετικά με τις απαιτήσεις δημοσιότητας για ορισμένες μορφές εταιριών.

Σε γενικές γραμμές, με το νέο νόμο, απλουστεύονται οι διαδικασίες που απαιτούνται για την ίδρυση των Ανωνύμων Εταιριών, ενώ επέρχονται και ουσιαστικές μεταβολές για την οργάνωση, τη λειτουργία και τις υποχρεώσεις τους. Οι πιο σημαντικές αλλαγές στη λειτουργία των Α.Ε. είναι:

- μειώνεται δραστικά η διοικητική παρέμβαση στη σύσταση και στη λειτουργία της Α.Ε.
- καταβάλλεται μέριμνα για την ενίσχυση της θέσης των μετόχων
- διευρύνονται τα περιθώρια καταστατικών διαμορφώσεων
- εισάγονται ρυθμίσεις που διευκολύνουν τις επιχειρηματικές επιλογές των ενδιαφερομένων ή απλοποιούν τη σύσταση και τη λειτουργία της εταιρίας και
- αναθεωρούνται ορισμένα μείζονα ζητήματα του «Δικαίου των Α.Ε.» και ρυθμίζονται επιμέρους ζητήματα εξαιρέσεων, τροποποιήσεων, ανακλήσεων, ποσοστών, δικαιωμάτων μετοχών, εταιρικών σχέσεων, απλούστευσης καταστατικών, ευελιξίας, δυνατοτήτων τηλεδιασκέψεων και ορίου απόκτησης μετοχών. Ενώ καταργείται η απόκτηση μετοχών με σκοπό τη στήριξή τους στο Χρηματιστήριο
- επιτρέπεται πλέον η ίδρυση μονοπρόσωπης Α.Ε., δυνατότητα που υπήρχε ήδη σε δίκαια άλλων κρατών μελών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΜΕΤΑΤΡΟΠΕΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ (Ο.Ε. Ή Ε.Ε.) ΣΕ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ισχύουσα Εμπορική Νομοθεσία

Για τη μετατροπή ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας σε ανώνυμη εταιρία προβλέπει το άρθρο 67 παράγραφος 2 και 3 (η παράγραφος 2 αντικαταστάθηκε και η παράγραφος 3 προστέθηκε με το άρθρο 17 του Ν.2339/1995 με ισχύ από 25-09-95), που ορίζει τα εξής:

«Μετατροπή της ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας σε ανώνυμη εταιρία, εφόσον δεν προβλέπεται διαφορετικά στο καταστατικό της, γίνεται με απόφαση όλων των εταίρων, μετά από προηγούμενη εκτίμηση του ενεργητικού και παθητικού της, σύμφωνα με το άρθρο 9».

«Στην περίπτωση αυτή, το μετοχικό κεφάλαιο δεν μπορεί να υπολείπεται από το ελάχιστο όριο που προβλέπει το άρθρο 8, εκτός αν η διαφορά καλυφθεί με νέα εισφορά των εταίρων. Η απόφαση των εταίρων, η οποία περιλαμβάνει τους όρους του καταστατικού της ανώνυμης εταιρίας, καθώς και τη σύνθεση του πρώτου διοικητικού συμβουλίου και των ελεγκτών της πρώτης εταιρικής χρήσης, πρέπει να περιβληθεί τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου και να υποβληθεί στον Υπουργό Εμπορίου για έγκριση, σύμφωνα με το άρθρο 4».

Η παραπάνω απόφαση, μαζί με τη σχετική έγκριση υπόκειται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β, παράλληλα δε και στις διατυπώσεις δημοσιότητας των άρθρων 42, 43 και 44 του Εμπορικού Νόμου, όπως ισχύουν και εφαρμόζονται. Πριν την ολοκλήρωση των πιο πάνω διατυπώσεων δημοσιότητας η μετατροπή δεν παράγει κανένα

αποτέλεσμα, μετά δε την τήρηση αυτών η μετατρεπόμενη εταιρία συνεχίζεται υπό τον τύπο της ανώνυμης εταιρίας.

«Οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται χωρίς να επέρχεται διακοπή τους».

«Κάθε εταίρος λαμβάνει μετοχές ανάλογα με την αξία της εταιρικής μερίδας».

«Η επωνυμία της μετατραπείσας εταιρίας μπορεί να διατηρηθεί εφαρμοζόμενη και της διατάξεως του άρθρου 5. Οι ομόρρυθμοι εταίροι της ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας, η οποία μετατραπεί, εξακολουθούν μέχρι της ολοκλήρωσεως των κατά τις διατάξεις του παρόντος διατυπώσεων δημοσιότητας, εκτός αν οι δανειστές της εταιρίας συγκατατέθηκαν εγγράφως για τη μετατροπή της εταιρίας».

«Στις από μετατροπή προερχόμενες εταιρίες μπορούν να εισέλθουν και νέοι μέτοχοι».

Προϋποθέσεις και Διατυπώσεις για την Πραγματοποίηση της Μετατροπής

Οι προϋποθέσεις και διατυπώσεις για τη μετατροπή προσωπικής εταιρίας (Ο.Ε. και Ε.Ε.) σε ανώνυμη εταιρία είναι παρόμοιες με αυτές που ακολουθούνται και εφαρμόζονται για τη μετατροπή της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης σε ανώνυμη εταιρία. Ειδικότερα σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 67 του Ν.2190/1920, απαιτείται:

1. Εκτίμηση της περιουσίας (ενεργητικό και παθητικό) της εταιρίας από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 του Ν.2190/1920, που γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού.
2. Απόφαση όλων των εταίρων της ομόρρυθμης ή της ετερόρρυθμης εταιρίας, εκτός εάν το καταστατικό της εταιρίας προβλέπει διαφορετικά, να ορίζει δηλαδή, ότι δεν απαιτείται ομόφωνη απόφαση των εταίρων αλλά αρκεί η σχετική απόφαση να ληφθεί και πλειοψηφικά (άρθρο 748 παράγραφος 2 Α.Κ.). Η απόφαση αυτή, κατά τη ρητή διατύπωση του νόμου, λαμβάνεται μετά από την προαναφερόμενη εκτίμηση της περιουσίας της εταιρίας από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων. Προφανώς, ο νόμος απαιτεί την πλήρη ενημέρωση των εταίρων για την περιουσιακή κατάσταση

- της εταιρίας πριν από την λήψη αποφάσεως περί μετατροπής της εταιρίας σε ανώνυμη εταιρία.
3. Η απόφαση των εταίρων περί μετατροπής πρέπει να περιβληθεί τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου, το οποίο πρέπει να περιλαμβάνει:
 - Τα ουσιώδη στοιχεία που απαιτεί ο νόμος για τη σύσταση ανώνυμης εταιρίας (νομικό περιεχόμενο του καταστατικού, άρθρο 2 του Ν.2190/1920)
 - Τη σύνθεση του πρώτου διοικητικού συμβουλίου της εταιρίας
 - Τους ελεγκτές της πρώτης εταιρικής χρήσης και
 - Την Έκθεση Εκτιμήσεως της Επιτροπής Εμπειρογνομώνων.
 4. Έγγραφο συγκατάθεση των πιστωτών της μετατρεπόμενης εταιρίας για τη μετατροπή της προσωπικής εταιρίας σε ανώνυμη εταιρία.
 5. Το μετοχικό κεφάλαιο της ανώνυμης εταιρίας δεν μπορεί να υπολείπεται από το ελάχιστον όριο που ορίζει ο νόμος στο άρθρο 8.
 6. Έγκριση του Υπουργείου Εμπορίου (αρμόδιου Νομάρχη) της μετατροπής σε εταιρίας ανώνυμη εταιρία, σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν.2190/1920.
 7. Η απόφαση των εταίρων περί μετατροπής της εταιρίας σε ανώνυμη και η έγκριση του Υπουργού Εμπορίου (αρμόδιο Νομάρχη) υποβάλλεται στις διατυπώσεις δημοσιότητας:
 - Του άρθρου 7β του Ν.2190/1920, δηλαδή:
 - καταχώρηση στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών της αποφάσεως του Υπουργού Εμπορίου για τη σύσταση της εταιρίας καθώς και του καταστατικού της εταιρίας,
 - δημοσίευση στο Δελτίο Α.Ε. και Ε.Π.Ε. της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, ανακοινώσεως για την παραπάνω καταχώρηση στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών και
 - Των άρθρων 42, 43 και 44 του Εμπορικού νόμου, δηλαδή:
 - καταχώρηση περιλήψεως (στην πρακτική αντίγραφο) της αποφάσεως των εταίρων και της εγκρίσεως του Υπουργού Εμπορίου στο βιβλίο που τηρεί ο γραμματέας του Πρωτοδικείου της έδρας της εταιρίας
 - τοιχοκόλληση της περιλήψεως (αντιγράφων) επί τρεις μήνες στο ακροατήριο του Πρωτοδικείου της έδρας της εταιρίας.

Συνέπειες της Μετατροπής Προσωπικής Εταιρίας σε Ανώνυμη

Κατά τη ρητή διατύπωση του νόμου, πριν από την ολοκλήρωση των διατυπώσεων που εκτέθηκαν αμέσως παραπάνω, η μετατροπή δεν παράγει κανένα αποτέλεσμα. Μετά όμως την ολοκλήρωση τους επέρχονται οι ακόλουθες συνέπειες:

1. Η μετατραπείσα εταιρία συνεχίζει με τον τύπο πλέον της ανώνυμης εταιρίας.
2. Οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται χωρίς να επέρχεται η διακοπή τους.
3. Κάθε εταίρος λαμβάνει μετοχές της ανώνυμης εταιρίας ανάλογα με την αξία της εταιρικής του μερίδας.

Σημειώνεται ότι στην ανώνυμη εταιρία προέρχεται από την μετατροπή μπορούν να εισέλθουν και νέοι μέτοχοι. Οι εισφορές όμως αυτών, εφόσον είναι σε είδος, πρέπει να εκτιμηθούν από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 του 2190/1920 και δεν είναι δυνατό να υπαχθούν στις ευεργετικές φορολογικές διατάξεις του Ν.Δ.1297/1972 και Ν.2166/1993.

Απαλλαγή από Φορολογικές Επιβαρύνσεις

Οι μετατροπές προσωπικών εταιριών σε ανώνυμες εταιρίες είναι δυνατό να υπαχθούν στις φορολογικές απαλλαγές και διευκολύνσεις που προβλέπουν το Ν.Δ.1297/1972 και ο Ν.2166/1993 υπό τις προϋποθέσεις και τους περιορισμούς που προβλέπουν τα νομοθετήματα αυτά, όπως αναπτύσσονται πιο κάτω στις παραγράφους 90 και 99 αντίστοιχα. Εδώ επισημαίνουμε μόνο ότι:

- Εάν η προσωπική εταιρία τηρεί βιβλία δεύτερης κατηγορίας του ΚΒΣ μπορεί να υπαχθεί μόνο στις διατάξεις του Ν.Δ.1297/1972, όχι όμως και του Ν.2166/1993.
- Καταβάλλεται φόρος συγκεντρώσεως κεφαλαίου με συντελεστή 1% επί της διαφοράς μεταξύ του κεφαλαίου της ανώνυμης εταιρίας και του κεφαλαίου της μετατρεπόμενης προσωπικής εταιρίας.

Δεν Απαιτείται Διενέργεια Απογραφής και Σύνταξης Ισολογισμού της Μετατρέπομενης Εταιρίας Κατά την Ημερομηνία Επελεύσεως της Μετατροπής – Φορολογία των Κερδών της Μεταβατικής Περιόδου

Το Υπουργείο Οικονομικών σχετικά με τα παραπάνω θέματα, με την Εγκύκλιο 1048879/10658/Β0012/Πολ. 1255/08.09.2000, ορίζει τα ακόλουθα:

1. Με βάση τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 4 του Κ.Β.Σ., οι ανώνυμες εταιρίες και οι εταιρίες περιορισμένης ευθύνης εντάσσονται υποχρεωτικά στην τήρηση βιβλίων τρίτης κατηγορίας (διπλογραφικά) και περαιτέρω, τα καθαρά τους κέρδη προσδιορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 105 του Ν.2238/1994, δηλαδή μετά την αφαίρεση από τα πάσης φύσεως ακαθάριστα έσοδα τους των περιοριστικά αναφερομένων στα άρθρα 31 και 105 δαπανών. Αντίθετα, το καθαρό εισόδημα των επιχειρήσεων (ατομικά, προσωπικών εταιριών κλπ) που τηρούν βιβλία Β΄ κατηγορίας του Κ.Β.Σ. προσδιορίζεται, σύμφωνα με το άρθρο 32, εξωλογιστικά με πολλαπλασιασμό των ακαθάριστων εσόδων με ειδικούς, κατά γενικές κατηγορίες επιχειρήσεων, συντελεστές καθαρού κέρδους.
2. Επίσης, με βάση τις διατάξεις του άρθρου 45 του Κ.Ν.2190/1920 ορίζεται ότι, καθαρά κέρδη της ανώνυμης εταιρίας είναι τα προκύπτοντα μετά την αφαίρεση εκ των πραγματοποιηθέντων ακαθάριστων κερδών παντός εξόδου, πάσης ζημίας, των κατά νόμον αποσβέσεων και παντός άλλου εταιρικού βάρους. Διανέμονται δε αυτά κατά την εξής σειρά:
 - αφαιρείται η κατά το νόμο (το εικοστό τουλάχιστον των καθαρών κερδών) ή το καταστατικό κράτηση για τακτικό αποθεματικό,
 - κρατείται το απαιτούμενο ποσό για τη καταβολή α΄ μερίσματος (35% επί των καθαρών κερδών μετά την αφαίρεση του τακτικού αποθεματικού ή 6% του καταβλημένου κεφαλαίου),
 - το υπόλοιπο κατά τους ορισμούς του καταστατικού.
3. Από τη διατύπωση των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 67 του Κ.Ν.2190/1920 προκύπτει ότι, η μετατροπή ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας σε ανώνυμη εταιρία αντιμετωπίζεται όπως και η μετατροπή Ε.Π.Ε. σε ανώνυμη εταιρία. Δηλαδή, η μετατρέπομενη Ο.Ε. ή Ε.Ε. συνεχίζεται υπό τον τύπο της

ανώνυμης εταιρίας και οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται χωρίς να επέρχεται η διακοπή τους.

Η μετατρεπόμενη προσωπική εταιρία μπορεί να μη συντάσσει ισολογισμό κατά το χρόνο μετατροπής και να μην υποβάλλει δήλωση φορολογίας εισοδήματος, αλλά ο ισολογισμός που συντάσσεται στο τέλος της διαχειριστικής χρήσης από την προερχόμενη από την μετατροπή Α.Ε. θα περιλαμβάνει το αποτέλεσμα των πράξεων που πραγματοποιήθηκαν και από τις δύο εταιρίες και η φορολογία του συνολικού εισοδήματος θα γίνει στο όνομα της ανώνυμης εταιρίας.

Περαιτέρω όμως, είναι αυτονόητο ότι τα ανωτέρω μπορούν να εφαρμοστούν μόνο σε περίπτωση που η ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρία τηρεί βιβλία Γ΄ κατηγορίας του Κ.Β.Σ., καθόσον και σε περίπτωση τηρήσεως από αυτή βιβλίων Β΄ κατηγορίας του Κ.Β.Σ. (ή και Α΄ κατηγορίας), τα κέρδη της χρήσης εντός της οποίας γίνεται η μετατροπή, δεν μπορούν να προσδιοριστούν λογιστικά όπως επιβάλλεται από τις διατάξεις του Ν.2238/1994 για τον προσδιορισμό των φορολογητέων κερδών, αλλά και από τις διατάξεις του Κ.Ν.2190/1920 για τις ανάγκες του νόμου αυτού, όπως είναι ο υπολογισμός του τακτικού αποθεματικού, του α΄ μερίσματος κλπ, που προϋποθέτουν την ύπαρξη πραγματικών κερδών και όχι εξωλογιστικά προσδιορισθέντων, όπως γίνεται στα βιβλία Β΄ κατηγορίας.

4. Μετά από όλα όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω, με την παρούσα γίνεται δεκτό ότι είναι δυνατή η μετατροπή, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Ν.2190/1920, ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας σε ανώνυμη εταιρία μόνο εφόσον η μετατρεπόμενη τηρεί -υποχρεωτικά ή προαιρετικά- βιβλία Γ΄ κατηγορίας του Κ.Β.Σ. Στην περίπτωση αυτή δεν συντάσσεται ισολογισμός κατά το χρόνο μετατροπής και δήλωση φορολογίας εισοδήματος που θα υποβάλλει η προερχόμενη από τη μετατροπή ανώνυμη εταιρία θα περιλαμβάνει και τα αποτελέσματα των πράξεων της μετατραπείσας εταιρίας, κατ' αναλογία των όσων έχουν γίνει δεκτά και στην περίπτωση μετατροπής Ε.Π.Ε. σε Α.Ε. με τις διατάξεις του Κ.Ν.2190/1920. Υπενθυμίζεται ότι η υπεραξία που θα προκύψει κατά την μετατροπή αυτή φορολογείται με τις γενικές διατάξεις.

5. Τέλος, επειδή πριν την έκδοση της παρούσας, ενδεχομένως ορισμένες Ο.Ε ή Ε.Ε., οι οποίες τηρούσαν βιβλία Β΄ κατηγορίας του ΚΒΣ, να έχουν μετατραπεί σε Α.Ε. με βάση τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 67 του Κ.Ν.2190/1920, σημειώνονται τα εξής:

Οι εν λόγω Ο.Ε. ή Ε.Ε., πρέπει να έχουν υποβάλλει δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος στο όνομά τους για το διάστημα από την έναρξη της τελευταίας διαχειριστικής τους χρήσης μέχρι την ημερομηνία της μετατροπής τους σε Α.Ε. εντός της οριζόμενης από τις οικίες διατάξεις προθεσμίες, οι δηλώσεις δε αυτές πρέπει να περιλαμβάνουν τα κέρδη τους της ως άνω περιόδου, καθώς και τις υπερτιμήσεις που ενδεχομένως προέκυψαν από την εκτίμηση του πάγιου κεφαλαίου τους από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 του Κ.Ν.2190/1920, οι οποίες, όπως προαναφέρεται, φορολογούνται βάση τις γενικές διατάξεις περί φορολογίας εισοδήματος. Στις πιο πάνω περιπτώσεις, για να μην υπάρξουν φορολογικές επιπτώσεις στις υπόψη Ο.Ε. ή Ε.Ε., οι οποίες με καλή πίστη μετατράπηκαν σε Α.Ε. με βάση τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 67 του Κ.Ν.2190/1920, θεωρούνται ότι εξακολουθούν να υφίστανται αλλά με το νομικό τύπο της Α.Ε., γίνονται δεκτά τα ακόλουθα:

- Εάν οι ως άνω Ο.Ε. ή Ε.Ε. δεν έχουν υποβάλλει δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος όπως ορίζεται παραπάνω, δύναται να υποβάλλουν της δηλώσεις αυτές, αρχικές ή συμπληρωματικές κατά περίπτωση, μέσα σε προθεσμία τριών μηνών από την έκδοση της παρούσας χωρίς την επιβολή πρόσθετου φόρου ή προστίμου λόγω της εκπρόθεσμης υποβολής τους. Στις αρχικές αυτές δηλώσεις δεν υπολογίζεται προκαταβολή φόρου, στις δε συμπληρωματικές αυτές δηλώσεις δεν μεταβάλλεται, εφόσον έχει υπολογισθεί, το ποσό της προκαταβολής φόρου που προέκυψε με βάση τις αρχικές δηλώσεις.
- Εάν οι ως άνω Ο.Ε. ή Ε.Ε. είχαν σχηματίσει αφορολόγητα αποθεματικά ή κρατήσεις με βάση τους αναπτυξιακούς νόμους, εφόσον τα αποθεματικά ή οι κρατήσεις αυτές μεταφέρθηκαν και εμφανίζονται αυτούσια σε ειδικούς λογαριασμούς των προκυπτουσών Α.Ε. δεν υπόκεινται σε φορολογία στο όνομα των Ο.Ε. ή Ε.Ε. κατά το χρόνο μετατροπής τους σε Α.Ε.

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ (Ο.Ε. ή Ε.Ε.) ΣΕ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Ισχύουσα Εμπορική Νομοθεσία

Για την μετατροπή ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας σε περιορισμένης ευθύνης προβλέπει το άρθρο 53 του Ν.3190/1955, που ορίζει τα εξής:

1. η συμφωνία των εταίρων περί μετατροπής ομορρύθμου ή ετερορρύθμου εταιρίας, συσταθείσης κατά τας διατάξεις του νόμου, εις εταιρίαν περιορισμένης ευθύνης, δέον να περιβληθεί τον τύπον του συμβολαιογραφικού εγγράφου, εν τω οποίω να περιλαμβάνονται οι κατά τον παρόντα νόμο ουσιώδεις διατάξεις τηρούμενης πάντως της διατάξεως του άρθρου 5.
2. οι διατάξεις των παραγράφων 2, 3 και 4 του άρθρου 51 εφαρμόζονται και επί μετατροπής ομορρύθμου ή ετερορρύθμου εταιρίας σε εταιρία περιορισμένης ευθύνης.
3. η επωνυμία της μετατραπέισας εταιρίας δύναται να διατηρηθεί εφαρμοζόμενης και της διατάξεως της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του παρόντος.
4. οι ομόρρυθμοι εταίροι της μετατραπέισας ομορρύθμου ή ετερορρύθμου εταιρίας εξακολουθούν να ευθύνονται και μετά την μετατροπή απεριορίστως και εις ολόκληρον έναντι των τρίτων δια των εταιρικών υποχρεώσεων της αναληφθείσας μέχρι της συντελέσεως των κατά το άρθρο 8 του παρόντος διατυπώσεων δημοσιότητας, εκτός αν οι δανειστές συγκατετέθησαν εγγράφως εις την μετατροπή της εταιρίας.

Το άρθρο 51 του Ν.3190/1955, στο οποίο παραπέμπουν οι παραπάνω διατάξεις, αντικαταστάθηκε με το άρθρο 16 του Ν.2339/1995 και οι παράγραφοι 2, 3 και 4 αφορούσαν φορολογικές απαλλαγές που καταργήθηκαν.

Προϋποθέσεις και Διατυπώσεις για την Πραγματοποίηση της Μετατροπής

Σύμφωνα με τις προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 53 του Ν.3190/1955, για να πραγματοποιηθεί η μετατροπή μιας ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας σε εταιρία περιορισμένης ευθύνης πρέπει να συντρέξουν τα ακόλουθα:

1. συμφωνία των εταίρων της ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας για τη μετατροπή της εταιρίας σε Ε.Π.Ε.
2. η συμφωνία αυτή πρέπει να περιβληθεί τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου, στο οποίο πρέπει να περιλαμβάνονται τα ουσιώδη στοιχεία που ζητεί ο νόμος για τη σύσταση της Ε.Π.Ε. (άρθρο 6 του Ν.3190/1955). Το συμβολαιογραφικό αυτό έγγραφο αποτελεί το καταστατικό της εταιρίας, στο οποίο περιλαμβάνεται και η έκθεση της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων.
3. εκτίμηση της αξίας της περιουσίας της μετατρεπόμενης εταιρίας (Ο.Ε. ή Ε.Ε.) από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 του Ν.2190/1920. Η έκθεση της επιτροπής αυτής, με φροντίδα της μετατρεπόμενης εταιρίας, δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως πριν από τη σύνταξη του συμβολαιογραφικού εγγράφου μετατροπής της εταιρίας σε Ε.Π.Ε.
4. έγγραφη συγκατάθεση των πιστωτών της μετατρεπόμενης εταιρίας για τη μετατροπή της σε Ε.Π.Ε. Στην περίπτωση που δεν ζητηθεί ή δεν ληφθεί τέτοια συγκατάθεση, οι ομόρρυθμοι ή ετερόρρυθμοι εταίροι της μετατραπέυσας ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας εξακολουθούν να ευθύνονται απεριόριστα και σε ολόκληρο έναντι των τρίτων για τις εμπορικές υποχρεώσεις που είχαν γεννηθεί μέχρι το χρόνο συντελέσεως των κατά το άρθρο 8 του Ν.3190/1955 δημοσιεύσεων.
5. δημοσιότητα της εταιρικής συμβάσεως (καταστατικού), σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8 του Ν.3190/1955, ήτοι:
 - κατάθεση του συμβολαιογραφικού εγγράφου (καταστατικού), μέσα σε ένα μήνα από την κατάρτισή του, στο πρωτοδικείο της έδρας της εταιρίας,
 - καταχώριση στο Μητρώο Ε.Π.Ε. του Πρωτοδικείου της έδρας της εταιρίας,
 - δημοσίευση στο Δελτίο Α.Ε. και Ε.Π.Ε. της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως ανακοινώσεως για την καταχώριση στο Μητρώο Ε.Π.Ε. του συμβολαιογραφικού εγγράφου της μετατροπής (καταστατικό).

Απαλλαγές από Φορολογικές Επιβαρύνσεις

Ισχύουν και για την εξεταζόμενη μορφή μετατροπής τα όσα εκτίθενται στην προηγούμενη ενότητα (μετατροπή Ο.Ε. ή Ε.Ε. σε Α.Ε.).

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΣΕ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Ισχύουσα Νομοθεσία

Την μετατροπή της ανώνυμης εταιρίας σε εταιρία περιορισμένης ευθύνης διέπουν οι διατάξεις του άρθρου 66 του Ν.2190/1920, που ορίζουν ότι:

1. η μετατροπή ανώνυμης εταιρίας σε εταιρία περιορισμένης ευθύνης, γίνεται με απόφαση της γενικής συνέλευσης, που λαμβάνεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 29 παράγραφος 3 και 4 και 31 παράγραφος 2, μετά από προηγούμενη εκτίμηση του ενεργητικού και παθητικού της, σύμφωνα με το άρθρο 9 του παρόντος. Στην περίπτωση αυτή, το εταιρικό κεφάλαιο δεν μπορεί να υπολείπεται από το ελάχιστο όριο που προβλέπεται από το άρθρο 4 του Ν.3190/1955, όπως ισχύει, εκτός αν η διαφορά αυτή καλυφθεί με νέα εισφορά εταίρων. Η απόφαση της γενικής συνέλευσης πρέπει να περιβληθεί τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου και να περιλαμβάνονται σε αυτήν οι όροι του καταστατικού της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης.
2. από την συντέλεση των κατά το άρθρο 8 του Ν.3190/1955 δημοσιεύσεων και παράλληλα των διατυπώσεων δημοσιότητας του άρθρου 7β για τη γενόμενη μετατροπή, η μετατρεπόμενη ανώνυμη εταιρία συνεχίζεται υπό τον τύπο της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης. Πριν από την ολοκλήρωση των πιο πάνω διατυπώσεων δημοσιότητας, η μετατροπή δεν παράγει κανένα αποτέλεσμα. Μετά την επέλευση της μετατροπής, οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται χωρίς να επέρχεται διακοπή τους.

Προϋποθέσεις και Διατυπώσεις για την Πραγματοποίηση της Μετατροπής

Σύμφωνα με τα όσα ορίζει το παραπάνω άρθρο 66 του Ν.2190/1920, για να γίνει μετατροπή μιας Α.Ε. σε Ε.Π.Ε. πρέπει να συντρέξουν τα ακόλουθα:

1. να ληφθεί απόφαση της γενικής συνελεύσεως των μετόχων για τη μετατροπή της νομικής μορφής της Α.Ε. σε Ε.Π.Ε. Η απόφαση πρέπει να ληφθεί σε συνέλευση με αυξημένη απαρτία και με αυξημένη πλειοψηφία των άρθρων 29 παράγραφος 3 και 31

παράγραφος 2, δηλαδή απαιτείται να παρίστανται στην συνέλευση μέτοχοι που εκπροσωπούν τα 2/3 του καταβεβλημένου κεφαλαίου ή αν δεν συντελεστεί η απαρτία αυτή να συγκληθεί επαναληπτική γενική συνέλευση στην οποία αρκεί το 1/2 του καταβεβλημένου κεφαλαίου ή και δεύτερη επαναληπτική στην οποία αρκεί το 1/3 του καταβεβλημένου κεφαλαίου και να ληφθεί απόφαση με πλειοψηφία των 2/3 των ψήφων που εκπροσωπούνται στη συνέλευση.

2. η απόφαση της γενικής συνελεύσεως των μετόχων για τη μετατροπή της Α.Ε. σε Ε.Π.Ε. πρέπει να περιβληθεί τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου. Το έγγραφο αυτό αποτελεί το καταστατικό της εταιρίας και πρέπει να περιλαμβάνει όλες τις ουσιώδεις διατάξεις που απαιτεί το άρθρο 6 του Ν.3190/1955, καθώς και την έκθεση της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 του Ν.2190/1920.
3. εκτίμηση της περιουσίας της μετατρεπόμενης ανώνυμης εταιρίας από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 του Ν.2190/1920 (άρθρο 5 παράγραφος 2 του Ν.3190/1955). Η έκθεση της επιτροπής αυτής πρέπει να επιδοθεί στην εταιρία πριν από την απόφαση των εταίρων περί μετατροπής της εταιρίας.
4. το εταιρικό κεφάλαιο δεν μπορεί να υπολείπεται του ελάχιστου ορίου που προβλέπει το άρθρο 4 του Ν.3190/1955, εκτός αν τυχόν επ' έλαττον διαφορά καλυφθεί με νέα εισφορά των εταίρων.
5. δημοσιότητα της εταιρικής συμβάσεως (καταστατικό) σύμφωνα:
 - με τις διατάξεις του άρθρου 8 του Ν.3190/1955, δηλαδή κατάθεση του συμβολαιογραφικού εγγράφου (καταστατικού), μέσα σε ένα μήνα από την κατάρτισή του, στο πρωτοδικείο της έδρας της εταιρίας, καταχώριση στο Μητρώο Ε.Π.Ε. του πρωτοδικείου και δημοσίευση στο Μητρώο Α.Ε. και Ε.Π.Ε. της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως ανακοινώσεως για την καταχώριση του συμβολαιογραφικού εγγράφου μετατροπής στο Μητρώο Ε.Π.Ε.
 - με τις διατάξεις του άρθρου 7β του Ν.2190/1920, δηλαδή καταχώριση του συμβολαιογραφικού εγγράφου στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών και δημοσίευση ανακοινώσεως στο τεύχος Α.Ε. και Ε.Π.Ε. της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως.

Απαλλαγές από Φορολογικές Επιβαρύνσεις

Η μετατροπή ανώνυμης εταιρίας σε εταιρίας περιορισμένης ευθύνης δεν μπορεί να υπαχθεί στις ευεργετικές διατάξεις (φοροαπαλλαγές και διευκολύνσεις) του Ν.1297/1972 και του Ν.2166/1993.

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΕ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Η Ακολουθητέα Διαδικασία Συνοπτικά

Η μετατροπή ατομικής επιχείρησης σε ανώνυμη εταιρία δεν προβλέπεται από τις διατάξεις του Ν.2190/1920 περί μετατροπής οικονομικών μονάδων σε ανώνυμη εταιρία. Συνεπώς, η μετατροπή αυτή πρέπει να γίνει στο πλαίσιο των διατάξεων του νόμου αυτού περί συστάσεως νέας εταιρίας με εισφορές σε είδος με παράλληλη προσεπίκληση των διατάξεων του Ν.Δ.1297/1972 ή του 2166/1993. Έτσι η ακολουθητέα διαδικασία έχει συνοπτικά ως εξής:

1. λήψη αποφάσεως από τον επιχειρηματία για μετατροπή της επιχειρήσεώς του σε ανώνυμη εταιρία. Η απόφαση αυτή δεν υποβάλλεται σε κανένα τύπο ούτε σε δημοσίευση και γενικότερα σε δημοσιότητα, όπως υπόκειται στην περίπτωση μετατροπής εταιριών (προσωπικών και Ε.Π.Ε.) σε ανώνυμη εταιρία.
2. σύνταξη ισολογισμού της μετατρεπόμενης επιχειρήσεως, ο οποίος θα τεθεί υπόψη της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων.
3. συγκρότηση της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων του άρθρου 9 του Ν.2190/1920.
4. έκθεση εκτιμήσεως της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων του άρθρου 9 του Ν.2190/1920.
5. συμβολαιογραφικό έγγραφο συστάσεως την ανώνυμης εταιρίας δια μετατροπής μιας ή περισσότερων ατομικών επιχειρήσεων.
6. υποβολή στη Νομαρχία της έδρας της εταιρίας του συστατικού συμβολαίου της ανώνυμης εταιρίας.
7. καταβολή φόρου συγκέντρωσης κεφαλαίου 1% επί του κεφαλαίου της ανώνυμης εταιρίας.
8. βεβαίωση του οικείου Επιμελητηρίου για το δικαίωμα χρήσεως της επωνυμίας και του διακριτικού τίτλου αυτής. Η βεβαίωση παρέχεται με θεώρηση του Επιμελητηρίου επί ενός αντιγράφου του συμβολαίου συστάσεως της εταιρίας.
9. απόφαση του Νομάρχη περί εγκρίσεως του καταστατικού της εταιρίας και χορηγήσεως αδείας λειτουργίας της εταιρίας.
10. δημοσιότητα περί συστάσεως της ανώνυμης εταιρίας σύμφωνα με τα άρθρα 7α και 7β του Ν.2190/1920. Δηλαδή, καταχώρηση της αποφάσεως του Νομάρχη για τη σύσταση της εταιρίας στο μητρώο ανωνύμων εταιριών που τηρείται στην Υπηρεσία Εμπορίου της Νομαρχίας με στοιχεία της ιδρυθείσας εταιρίας και δημοσίευση

ανακοινώσεως στο Τεύχος Α.Ε. και Ε.Π.Ε. της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως. Η δημοσίευση γίνεται με επιμέλεια της Υπηρεσίας Εμπορίου της Νομαρχίας και με δαπάνες της επιχειρήσεως. Η ανώνυμη εταιρία αποκτά νομική προσωπικότητα από την προαναφερόμενη καταχώρηση στο μητρώο της εγκριτικής αποφάσεως του Νομάρχη.

Ανάλυση των Προαναφερόμενων Διαδικασιών

Α. Σύνταξη ισολογισμού της μετατρεπόμενης επιχειρήσεως

Πρώτη ενέργεια του επιχειρηματία που επιθυμεί να μετατρέψει την επιχείρησή του σε ανώνυμη εταιρία είναι να συντάξει ισολογισμό με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, εμπορική και φορολογική, προκειμένου να τον υποβάλει στην Νομαρχία μαζί με την αίτηση της για συγκρότηση Επιτροπής Εμπειρογνομόνων εκτιμήσεως της περιουσίας της μετατρεπόμενης επιχειρήσεως. Για τον ισολογισμό αυτόν σημειώνουμε τα ακόλουθα:

1. όταν η επιχείρηση τηρεί βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κ.Β.Σ. Εφόσον η επιχείρηση τηρεί βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κ.Β.Σ. και έχει συντάξει και ένα ισολογισμό, η μετατροπή μπορεί να υπαχθεί στις ευνοϊκές διατάξεις του Ν.2166/1993, εφόσον βέβαια συντρέχουν και οι άλλες προϋποθέσεις που προβλέπει ο νόμος αυτός. Στην περίπτωση που η μετατροπή μέλλει να υπαχθεί στις διατάξεις του Ν.2166/1993, η επιχείρηση οφείλει να διενεργήσει απογραφή και να συντάξει ισολογισμό μετατροπής. Αλλά και στην περίπτωση που η μετατροπή ήθελε υπαχθεί στις διατάξεις του Ν.Δ.1297/1972, η επιχείρηση οφείλει να συντάξει εξωλογιστικά ισολογισμό, όταν από της ημερομηνίας συντάξεως του προηγούμενου ισολογισμού έχει παρέλθει χρονικό διάστημα πέραν του εξαμήνου, ο οποίος να τεθεί υπόψη της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων. Ο ισολογισμός πρέπει να συνοδεύεται με αναλυτικές καταστάσεις στις οποίες θα παρέχονται αναλύσεις όλων των περιληπτικών λογαριασμών και ειδικότερα:

- τα αποθέματα πρέπει να αναλύονται κατ' είδος, ποσότητα και αξία κτήσεώς του,
- τα πάγια πρέπει να αναλύονται κατά πάγιο και να αναφέρεται: η χρονολογία κτήσεως, οι διενεργηθείσες αποσβέσεις και η προτεινόμενη από την επιχείρηση τρέχουσα αξία του στοιχείου,

- οι πελάτες, προμηθευτές, καταθέσεις και οι λοιποί περιληπτικοί λογαριασμοί πρέπει να αναλύονται σε αναλυτικά ισοζύγια,
- τα γραμμάτια (εισπρακτέα, πληρωτέα) πρέπει να αναλύονται κατά γραμμάτιο (συναλλαγματική), το ίδιο και οι επιταγές (εισπρακτέες και πληρωτέες).

2. όταν η επιχείρηση δεν τηρεί βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κ.Β.Σ. Στην περίπτωση αυτή η μετατροπή της επιχειρήσεως σε ανώνυμη εταιρία δεν μπορεί να υπαχθεί στις διατάξεις του Ν.2166/1993, μπορεί όμως να υπαχθεί στις διατάξεις του Ν.Δ.1297/1972. Και στην περίπτωση αυτή η επιχείρηση οφείλει να συντάξει εξωλογιστικά ισολογισμό και αναλυτικές καταστάσεις που αναφέραμε αμέσως παραπάνω στην προηγούμενη περίπτωση, με βάση τα τηρούμενα βιβλία δεύτερης ή πρώτης κατηγορίας του Κ.Β.Σ.

Β. Συγκρότηση εμπειρογνομόνων του Ν.2190/1920

Ο επιχειρηματίας υποβάλλει στην αρμόδια νομαρχία αίτηση για την συγκρότηση Επιτροπής Εμπειρογνομόνων που προβλέπεται από το άρθρο 9 του Ν.2190/1920. Η αίτηση υποβάλλεται στην έδρα της νομαρχίας στην οποία υπάγεται η μετατρεπόμενη επιχείρηση, είναι δυνατόν όμως να υποβληθεί και στη νομαρχία της περιφέρειας στην οποία θα έχει την έδρα της η ανώνυμη εταιρία που θα προέλθει από την μετατροπή. Στην αίτηση επισυνάπτεται ο ισολογισμός που κατάρτισε η μετατρεπόμενη εταιρία μαζί με τις αναλυτικές καταστάσεις για τις οποίες μιλήσαμε αμέσως παραπάνω.

Γ. Έκθεση εκτιμήσεως της επιτροπής εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 ΤΟΥ Ν.2190/1920

Η εκτιμητική Επιτροπή του άρθρου 9 του Ν.2190/1920 θα προβεί σε εκτίμηση της αξίας των στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού της μετατρεπόμενης επιχειρήσεως και θα συντάξει την έκθεσή της μέσα σε δύο μήνες από τη συγκρότησή της. Την έκθεση αυτή υποβάλλει στη νομαρχία και ταυτόχρονα την κοινοποιεί στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση.

Δ. Συμβολαιογραφικό έγγραφο συστάσεως ανώνυμης εταιρίας δια μετατροπής ατομικής επιχείρησης

Η ανώνυμη εταιρία συνιστάται πάντοτε με συμβολαιογραφικό έγγραφο (άρθρο 4 παράγραφος 1 του Ν.2190/1920 και άρθρο 40 του Εμπορικού Νόμου). Εξάλλου, συμβολαιογραφικό έγγραφο απαιτεί ο νόμος και για την μετατροπή Ε.Π.Ε. και προσωπικών εταιριών Ο.Ε. και Ε.Ε. σε ανώνυμη εταιρία (άρθρο 67 του Ν.2190/1920) και κατ' αναλογία πρέπει να δεχθούμε ότι απαιτείται και επί μετατροπής ατομικής επιχειρήσεως σε ανώνυμη εταιρία. Το προαναφερόμενο συστατικό έγγραφο μπορεί να συνταχθεί σε συμβολαιογράφο της έδρας της εταιρίας ή και άλλης πόλεως.

Σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 1 του Ν.2190/1920, για τη σύσταση ανώνυμης εταιρίας απαιτείται η ανάληψη του κεφαλαίου της από δύο τουλάχιστον ιδρυτές. Έτσι, απαιτείται η σύμπραξη εκτός του επιχειρηματία και ενός ακόμη φυσικού ή νομικού προσώπου, το οποίο θα συμμετάσχει έστω και με μια μετοχή και το οποίο θα υπογράψει μαζί με τον επιχειρηματία το συμβολαιογραφικό έγγραφο συστάσεως της εταιρίας. Στο συστατικό έγγραφο της εταιρίας περιλαμβάνεται και ολόκληρη η Έκθεση της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 του Ν.2190/1920.

Ε. Υποβολή στη νομαρχία του συστατικού συμβολαίου της ανώνυμης εταιρίας

Στη Νομαρχία της έδρας της εταιρίας υποβάλλονται δύο κυρωμένα αντίγραφα του προαναφερόμενου συμβολαίου συστάσεως της ανώνυμης εταιρίας, με ένα απλό διαβιβαστικό.

ΣΤ. Καταβολή φόρου συγκεντρώσεως κεφαλαίου 1% επί του κεφαλαίου της ανώνυμης εταιρίας

Μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την υπογραφή του συμβολαίου πρέπει να καταβληθεί φόρος συγκεντρώσεως κεφαλαίου. Ο φόρος θα υπολογισθεί με ποσοστό 1% επί του συνολικού κεφαλαίου της ανώνυμης εταιρίας, επειδή επί του κεφαλαίου της μετατρεπόμενης ατομικής επιχειρήσεως

δεν έχει καταβληθεί τέτοιος φόρος. Για την καταβολή του φόρου η επιχείρηση υποβάλλει σχετική δήλωση σε έντυπο της υπηρεσίας, στην οποία επισυνάπτει ένα κυρωμένο αντίγραφο του συμβολαίου συστάσεως της ανώνυμης εταιρίας. Σε περίπτωση που ο φόρος δεν καταβληθεί μέσα στην προαναφερόμενη προθεσμία των δεκαπέντε ημερών, επιβάλλεται πρόστιμο.

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΣΕ ΑΛΛΟ ΤΥΠΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Η μετατροπή ομόρρυθμης εταιρίας σε ετερόρρυθμη εταιρία και αντίστροφα η μετατροπή ετερόρρυθμης σε ομόρρυθμη δεν αποτελεί στην ουσία μετατροπή, γιατί οι δύο αυτοί εταιρικοί τύποι είναι τόσο συγγενείς ώστε να μη γίνεται λόγος για λύση των εταιριών αυτών και μεταβίβαση της περιουσίας τους από τη μια εταιρία στην άλλη. Έτσι, το γεγονός ότι σε μια ομόρρυθμη εταιρία εισέρχεται μετά την ίδρυσή της ένα νέο μέλος ως ετερόρρυθμος εταίρος και η εταιρία καθίσταται ετερόρρυθμη, ή ότι από μια ετερόρρυθμη εταιρία αποχωρεί εξερχόμενος ο ετερόρρυθμος εταίρος και η εταιρία καθίσταται ομόρρυθμη, δεν επιφέρει ριζικές αλλαγές στον εταιρικό τύπο, γιατί η εταιρία εξακολουθεί να παραμένει προσωπική και δεν είναι δυνατό να γίνει λόγος για λύση, εκκαθάριση και ίδρυση νέας εταιρίας, επειδή απλώς ένας εταίρος εισήλθε ή εξήλθε από την εταιρία με διαφορετική ιδιότητα.

Στην πράξη η μετατρεπόμενη εταιρία λύεται και χωρίς να επακολουθεί εκκαθάριση αυτής, ολόκληρη η περιουσία της (ενεργητικό και παθητικό) μεταβιβάζεται σε μια νέα εταιρία που συνιστάται, εφαρμοζομένου του άρθρου 367 του Αστικού Κώδικα που ορίζει ότι η σύμβαση για μεταβίβαση ολόκληρης της ενεστώσας περιουσίας απαιτείται να γίνει ενώπιον συμβολαιογράφου. Έτσι για την εξεταζόμενη μετατροπή της Ο.Ε. σε Ε.Ε. ή αντίστροφα πρέπει:

- η σύμβαση μετατροπής να καταρτιστεί ενώπιον συμβολαιογράφου,
- να τηρηθούν όλες οι διατυπώσεις που απαιτούνται για τη σύσταση της νέας εταιρίας,
- στην εισφερόμενη στη νέα εταιρία περιουσία περιλαμβάνεται και η περιουσία της εταιρίας που διαλύθηκε.

Η νέα εταιρία δεν είναι εκ του νόμου διάδοχος της διαλυθείσας εταιρίας και δεν θεωρείται ότι η μετατρεπόμενη συνεχίζεται από τη νέα εταιρία. Σημειώνεται ότι η μετατροπή Ο.Ε. σε Ε.Ε. και η μετατροπή Ε.Ε. σε Ο.Ε. δεν είναι δυνατό να υπαχθούν στις φορολογικές απαλλαγές και διευκολύνσεις του Ν.Δ.1297/1972 και του Ν.2166/1993.

Εναρμονισμένη με τα προαναφερόμενα είναι και η Εγκύκλιος του Υπουργείου Οικονομικών Πολ. 1150/16-09-1990, στην οποία αναφέρεται ότι: σε περίπτωση μετατροπής Ο.Ε. σε Ε.Ε. και αντίστροφα, σε περίπτωση αλλαγής της επωνυμίας Ο.Ε. ή Ε.Ε. λόγω αποχώρησης

μέλους – εταίρου αυτής και γενικότερα σε περίπτωση τροποποίησης του καταστατικού των προαναφερόμενων εταιριών, δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 5 του Ν.1146/1972, καθόσον τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρίας δεν μεταβιβάζονται σε άλλη εταιρία, αφού η εταιρία που υφίσταται, απλώς λειτουργεί με νέο τύπο ή απλώς αλλάζει επωνυμία. Στις περιπτώσεις αυτές υποβάλλεται στον προϊστάμενο της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. σχετική αρνητική δήλωση (υπεραξίας) δηλαδή χωρίς υπολογισμό φόρου.

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΕ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ (Ο.Ε. ή Ε.Ε.)

Στην κείμενη νομοθεσία δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις που να διέπουν τη μετατροπή ατομικής επιχειρήσεως σε προσωπική εταιρία. Η εξεταζόμενη μετατροπή συνιστά ίδρυση ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας και συνεπώς απαιτείται:

1. έγγραφη σύναψη εταιρικής συμβάσεως, δηλαδή σύναψη του καταστατικού, το οποίο:
 - πρέπει να έχει το οριζόμενο από το νόμο (άρθρο 43 Εμπορικού Νόμου) περιεχόμενο,
 - το έγγραφο μπορεί να είναι και ιδιωτικό και μόνο στην περίπτωση που μεταξύ των εισφερόμενων ειδών υπάρχουν και εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων επιβάλλεται να είναι οπωσδήποτε συμβολαιογραφικό.
2. το καταστατικό πρέπει να θεωρηθεί από τις ακόλουθες αρχές:
 - από την Δ.Ο.Υ. της έδρας της εταιρίας, όπου καταβάλλεται ο φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίου 1%,
 - από το Ταμείο Συντάξεως Νομικών, όπου καταβάλλεται η νόμιμη εισφορά,
 - από το Ταμείο Πρόνοιας Δικηγόρων, όπου καταβάλλεται η νόμιμη εισφορά,
 - από το οικείο Επιμελητήριο, το οποίο προβαίνει στον έλεγχο της επωνυμίας και του διακριτικού τίτλου της εταιρίας.
3. υποβολή της εταιρίας σε δημοσιότητα.

Αντίγραφο του καταστατικού με τις προαναφερόμενες θεωρήσεις κατατίθεται στο αρμόδιο Πρωτοδικείο και καταχωρείται στα τηρούμενα από αυτό βιβλία. Από την καταχώρηση αυτή επέρχεται η νόμιμη σύσταση της εταιρίας. Σημειώνεται ότι η μετατροπή ατομικής επιχειρήσεως σε προσωπική εταιρία δεν είναι δυνατό να υπαχθεί στις φοροαπαλλαγές και διευκολύνσεις που θεσπίζονται από το Ν.Δ.1297/1972 και το Ν.2166/1993.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Σε γενικές γραμμές μπορούμε να σκεφτούμε την προσέγγιση στο θέμα της επιλογής της νομικής μορφής της επιχείρησης από δύο οπτικές γωνίες.

Κατά πρώτον, μπορούμε να επιλέξουμε έχοντας ως γνώμονα το/τα φυσικό/α πρόσωπο/α που προσπαθεί να επιχειρήσει δεχόμενοι τις παραμέτρους και τις διαφορετικότητες των χαρακτήρων. Όπως λόγου χάρη την διαφορετικότητα του χαρακτήρα, του φύλλου, του βιοτικού επιπέδου, του πνευματικού επιπέδου, της ηλικιακής διαφοράς, της συγγενικής σχέσης, κ.α. Με βάση τα παραπάνω θα παρθεί η απόφαση για το πως θα στηθεί η νομική μορφή μιας επιχείρησης.

Κατά δεύτερον, μπορούμε να θεωρήσουμε σαν πυρήνα την επιλογής της νομικής μορφής της επιχείρησης που δένει με το αντικείμενο και τους σκοπούς της επιχείρησης και αφού αποφασιστεί αυτό ως το ιδανικότερο (λίγοι μέτοχοι, πολλοί μέτοχοι, ομόρρυθμα μέλη, ετερόρρυθμα μέλη, ποσό μετοχικού κεφαλαίου, μέγεθος εγγυοδοσίας κ.α.) τότε προσπαθούμε να βρούμε το καλύτερο σχήμα σε ανθρώπινο δυναμικό που θα ταιριάζει στην περίπτωση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ❖ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, Γουλιέλμος Αλέξανδρος Μ.
- ❖ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (management), Bennet Roger
- ❖ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΑΓΩΝ, Παπούλιας Δημήτρης Β.
- ❖ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, Μάνζαρης Γιάννης
- ❖ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, Θερίου Νικόλαος Γ.
- ❖ ΣΥΝΟΠΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΓΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, Πασχαλούδης Δημήτριος
- ❖ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, Πάντα – Καπετάνιου Μαρία
- ❖ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, Ξηροτύρη – Κουφίδου Στυλιανή
- ❖ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, Ο'Brien Virginia
- ❖ ΟΛΙΣΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, Μαυρίδης Δημή